

20

Begroting 2022

Meerjarenraming 2023-2025

22

Kerngegevens

Gebied

255.000 ha

Oppervlakte

90 km

Diagonale afstand
Deventer-Assen

625.000

Inwoners

Bestuur

Het waterschapsbestuur van Drents Overijsselse Delta bestaat uit 29 zetels en de volgende fracties;

5

Water Natuurlijk

4

VVD

4

Ongebouwd

3

CDA

3

Gemeentebelangen
Drenthe~Overijssel

3

Bedrijven

2

ChristenUnie

2

Algemene
Waterschapspartij

1

50PLUS

1

SGP

1

Natuurterreinen

Waterschapswerken

7027 km

Primaire en
secundaire
watergangen

228 km

Primaire keringen

134 km

Regionale
keringen

654 km

Dijken en
kades

369

Gemalen

1.974

Stuwen

16

Rwzi's

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5	6. Maatschappij en organisatie	34
2. Financieel kader en meerjarenperspectief	6	6.1 Doelen voor Maatschappij en Organisatie die we willen bereiken	36
2.1 Begroting in één oogopslag	6	6.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren	36
2.2 Financiële kader	8	6.3 Reguliere werkzaamheden	39
2.3 Van begrotingsbrief 2022 naar de voorliggende begroting 2022-2025	9	6.4 Kosten die wij verwachten te maken	39
2.4 Actueel financieel kader begroting 2022-2025	10	7 Waterschapsbelastingen	42
3. Watersysteem	13	8 Exploitatie	44
3.1 Doelen voor 'Voldoende Water' die we willen bereiken	13	9 Overige financiële aspecten	48
3.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren voor 'Voldoende Water'	13	9.1 Bedrijfsvoering	48
3.3 Maatregelen die we gaan uitvoeren voor 'Schoon Water'	16	9.2 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	49
3.4 Reguliere werkzaamheden	16	9.3 Uitgangspunten en normen	50
3.5 Kosten die wij verwachten te maken	18	9.4 Incidentele baten en lasten	51
4. Waterketen	21	9.5 Kostentoerekening	52
4.1 Doelen voor 'Schoon Water' die we willen bereiken	21	9.6 Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	52
4.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren	21	9.7 Risicomanagement en Weerstandsvermogen	54
4.3 Reguliere werkzaamheden	23	9.8 Financiering	59
4.4 Kosten die wij verwachten te maken	24	9.9 Verbonden partijen	62
5. Waterveiligheid	27	9.10 EMU-saldo	66
5.1 Doelen voor Waterveiligheid die we willen bereiken	27	10 Begrotingsbijlagen	68
5.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren	27	10.1 Afkortingen	68
5.3 Reguliere werkzaamheden	29	10.2 Toelichtingen mutaties Begrotingsbrief 2022-2025	69
5.4 Kosten die wij verwachten te maken	31		

1. Inleiding

Onze missie

Wij zorgen voor veilig wonen met water, voor voldoende en schoon water voor boeren en bedrijven in de stad en de natuur. Samen met onze partners doen wij dat op een sobere en doelmatige wijze, zodat de mensen in het gebied gezond en veilig kunnen leven, wonen en werken.

Eerste uitvoeringsjaar waterbeheerprogramma 2022-2027

De planperiode van het waterbeheerprogramma (WBP) is zes jaar. Voor ieder uitvoeringsjaar wordt de begroting ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorgelegd waarmee de budgetten voor het uitvoeren van de activiteiten in het betreffende jaar worden vastgesteld. Dat doen we met deze begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 voor de eerste keer, waarbij de begrotingsbrief 2022-2025 het kader is.

Vorig jaar heeft de begroting qua vormgeving en indeling een update gekregen, met als doel de leesbaarheid van de begroting te vergroten. Deze update is goed ontvangen door het algemeen bestuur. De indeling en vormgeving van deze begroting zijn gelijk aan die van vorig jaar. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het actuele financiële kader en perspectief van WDO Delta. Daarna volgen de hoofdstukken van de vier begrotingsprogramma's van ons waterschap. In de begrotingsprogramma's is een nieuwe verbeterslag doorgevoerd. Elk hoofdstuk begint met de doelen van het programma en hiermee wordt antwoord gegeven op de vraag "Wat willen we bereiken?". Vervolgens wordt antwoord gegeven op de vraag "Wat gaan we daarvoor doen?" door de maatregelen voor het jaar 2022 op te nemen, die worden uitgevoerd om tot doelbereik te komen in 2027. In deze begroting is een duidelijke splitsing gemaakt in maatregelen waar het algemeen bestuur over gaat, bestuurlijk relevante programma's/projecten en de reguliere werkzaamheden (jaarlijks terugkerend).

Via de twee bestuursrapportages wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de uitvoering van de maatregelen in de begroting en bij de jaarstukken vindt de verantwoording plaats. Hiermee wordt ook een beeld gekregen over de uitvoering van het waterbeheerprogramma. Tot slot wordt in het begrotingsprogramma aangegeven wat de verwachte kosten zijn. Hoofdstuk 7 gaat over de waterschapsbelastingen en hoofdstuk 8 bevat de exploitatieoverzichten en in het laatste hoofdstuk zijn de verplichte paragrafen opgenomen en sluit de begroting af met een lijst van afkortingen die in deze begroting worden gehanteerd en toelichting van de mutaties uit de begrotingsbrief.

Post corona tijdperk en nieuwe ontwikkelingen

Langzaam keert iedereen weer terug naar een normale werksituatie. Zeker is wel dat corona blijvende impact zal hebben op de manier waarop de organisatie het werk gaat doen in de toekomst. Er wordt bijvoorbeeld overgegaan naar het hybride werken, waarbij de medewerkers deels thuiswerken en deels op kantoor. Ons kantoor zal hierop worden aangepast. Verder merken we dat de markt mensen en materialen lastig of niet tijdig kan leveren. Als gevolg van schaarste nemen de kosten van materialen en energie sterk toe. Bijkomend probleem is de krapte op de arbeidsmarkt. De praktijk leert dat het vervullen van vacatures voor ons waterschap steeds lastiger wordt. Al deze ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor de ambities, zoals opgenomen in onze Watervisie en ons Waterbeheerprogramma. Dit geldt zowel voor onze kerntaken als ook voor de nieuwe maatschappelijke opgaven waarvoor ons waterschap staat. De druk op onderdelen van onze organisatie neemt hierdoor toe. Het gevolg hiervan is dat wij het risico lopen dat wij onze ambities niet geheel waar kunnen maken binnen de gestelde termijnen.

Het dagelijks bestuur,
2 november 2021

2. Financieel kader en meerjarenperspectief

2.1 Begroting in één oogopslag

Inkomsten € 135,3 mln.

Watersysteembeheer

Bescherming tegen
hoog water

Voldoende water

0,3
miljoen
natuur

13,1
miljoen
onbebouwd niet
zijnde natuur

37,8
miljoen
huizen en
gebouwen

27,5
miljoen
inwoners

6,0
miljoen
inzet reserves
en dividend

+

Zuiveringsbeheer

Schoon water

13,6
miljoen
bedrijven

35,5
miljoen
huishoudens

1,5
miljoen
inzet reserves
en dividend

=

Totaal

En wat betaal ik in 2022?

1. huur	2. koop	3. huur	4. koop
€ 170 +3,3%*	€ 276 +0,5%*	€ 290 +3,7%*	€ 396 +1,6%*
5. 	6. 	7. 	8.
€ 3.626 +3,6%*	€ 521 +4,0%*	€ 1.438 -1,5%*	€ 23.118 +2,4%*

* Verandering ten opzichte van 2021

Voorbeelden*

1. Eenpersoonshuishouden met huurwoning (inwoner & 1 ve)
2. Eenpersoonshuishouden met koopwoning (inwoner, woning woz € 250.000 & 1 ve)
3. Meerpersoonshuishouden met huurwoning (inwoner & 3 ve)
4. Meerpersoonshuishouden met koopwoning (inwoner, woning woz € 250.000 & 3 ve)
5. Agrarisch bedrijf (waarde woz € 400.000, 40 hectares landbouwgrond & 3 ve)
6. Natuur (100 hectares natuur)
7. Groothandel (waarde woz € 2,4 miljoen & 7 ve)
8. Productiebedrijf (waarde woz € 12 miljoen & 300 ve)

ve = vervuilingseenheid

- Ieder huishouden betaalt vast bedrag waterschapsbelasting en eigenaren betalen ook watersysteembelasting op basis van WOZ waarde en/of hectares.

Uitgaven € 135,3 mln.

48,6 miljoen

Watersysteem

+

37,3 miljoen

Waterketen

+

13,8 miljoen

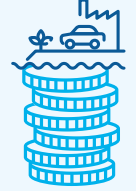
Waterveiligheid

+

35,6 miljoen

Maatschappij
& organisatie

Verdeling van de uitgaven

32,7
miljoen
Kapitaallasten

48,6
miljoen
Personeels-lasten

54,0
miljoen
Goederen en diensten

2.2 Financiële kader

De begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 vormen het financieel kader waarbinnen ons waterschap de komende jaren haar taken en opgaven moet uitvoeren. Om risico's op te kunnen vangen beschikken we over een algemene reserve, waarmee we de financiële gevolgen van substantiële risico's die we lopen afdekken. In aanvulling hierop kennen wij twee egaliseriereserves voor de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Door inzet van egaliseriereserves is het mogelijk om tariefstijgingen af te vlakken. In het laatste jaarschijf moeten de belastingopbrengsten kostendekkend zijn en mogen er geen egaliseriereserves worden ingezet.

Vertrekpunt voor deze begroting is het financieel kader zoals vastgelegd in de begrotingsbrief 2022-2025. Voor een toelichting op de verschillende mutaties wordt verwezen naar de bijlage (hoofdstuk 10.2).

Tabel 1: Financieel kader WDDelta volgens begrotingsbrief

Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025 (bedragen x € 1 mln.)	2022	2023	2024	2025
Financieel kader begroting 2021-2024 (bij realisatie alle ombuigingen)	€ 132,18	€ 134,60	€ 137,15	€ 138,86
+ Budget bestuursbesluiten na vaststelling begroting 2021	€ 0,03	€ 0,13	€ 0,24	€ 0,24
+ Budget vanwege autonome ontwikkelingen	€ 1,36	€ 1,59	€ 1,58	€ 1,57
+ Budget vanwege nieuw beleid	€ 1,20	€ 0,54	€ 0,40	€ 1,42
+ Budget vanwege versterking subsidiefunctie	€ 0,30	€ 0,30	€ 0,30	€ 0,30
- Bijstellen kapitaallasten	-€ 1,10	-€ 0,41	-€ 0,13	€ 2,65
+ Niet gerealiseerd aandeel taakstelling 2022	€ 1,20	€ 1,20	€ 1,20	€ 1,20
+ Niet te realiseren ombuigingen 2023-2025		€ 1,30	€ 2,00	€ 2,00
Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025	€ 135,17	€ 139,25	€ 142,74	€ 148,24

Hier volgt een specificatie van het nieuwe beleid, zoals in de begrotingsbrief was opgenomen en dat in deze begroting is verwerkt:

Tabel 2: Nieuw beleid volgens begrotingsbrief

Progr.	Nieuw beleid op te nemen in de begroting 2022-2025 (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Bijdrage Haarvaten op Peil (HOP-programma)	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
WS	Onderhoud bruggen	PM	PM	PM	PM
WK	Reductie fosfor		€ 300	€ 300	€ 300
WK	Toekomst werkregio's RIVUS/Fluvius	€ 135	€ 135	PM	PM
WK	Onderhoudskosten Echten				€ 800
WK	Meerkosten chemicaliën Echten				€ 256
WK	Meerkosten personeel Echten				€ 160
WK	Vrijval kosten slibverwerking Echten				-€ 1.600
WK	Nieuwe kapitaallasten Echten in 2025				€ 1.400
M&O	Nadere implementatie Assetmanagement	€ 300			
M&O	Digitale transformatie: verkenning/ toepassing nieuwe technologie	€ 40			
M&O	Digitale transformatie: regie op implementatie 16 nieuwe wetten	€ 100			
M&O	Duurzaamheid	€ 525	PM	PM	PM
TOTAAL		€ 1.200	€ 535	€ 400	€ 1.416

2.3 Van begrotingsbrief 2022 naar de voorliggende begroting 2022-2025

Ten opzichte van het financieel kader in de begrotingsbrief zijn er in deze begroting de volgende mutaties doorgevoerd:

- I. Verwerking van nieuw beleid
- II. Verwerking autonome ontwikkelingen met financiële consequenties

Op elk van de genoemde mutaties geven wij hierna een toelichting.

I. Verwerking van nieuw beleid

Naast de middelen die bij de begrotingsbrief zijn aangevraagd voor de uitvoering van onze doelen zijn er in aanvulling hierop extra middelen voor de onderstaande doeleinden nodig.

Bijdrage NOVI

WDDelta is als partner betrokken bij de samenwerking in het NOVI-gebied. Deze samenwerking vraagt ook een financiële bijdrage van € 200.000 in 2022 om zo met Rijk en regio de langjarige samenwerking op te starten en te werken aan een klimaatbestendige groeiregio Zwolle. In de begrotingsbrief 2023 en volgende zullen wij financieel een meerjarige doorkijk geven.

Onderzoeksagenda waterveiligheid opgave

Om de onderzoeksagenda binnen onze versterkingsprojecten structureel te kunnen inzetten, is het nodig om hier een structuur voor op te bouwen; een innovatieteam. Dit team geeft sturing aan de innovaties (sturing, samenhang realiseren, implementatie borgen) en draagt bij aan en neemt zelf ook deel aan de uitvoering van de innovatieprojecten. Om dit innovatieteam op te kunnen zetten is per saldo € 70.000 benodigd (in verschillende rollen), waarbij rekening wordt gehouden met ontvangen subsidies. De looptijd voor dit innovatieteam is 2022 – 2027.

Tabel 3: Overzicht van nieuw beleid begroting 2022-2025

Progr.	Nieuw beleid opgenomen in de begroting 2022-2025 (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Bijdrage NOVI	€ 200	Pm	Pm	Pm
WV	Onderzoeksagenda waterveiligheid opgave*	€ 0	€ 70	€ 70	€ 70
TOTAAL		€ 200	€ 70	€ 70	€ 70

*Voor het maken van een onderzoeksagenda zijn in de begroting 2021-2024 middelen beschikbaar gesteld. Dit is een lopend traject en gaan we in 2022 mee verder.

II. Verwerking autonome ontwikkelingen met financiële consequenties

Zoals elk jaar hebben wij ook voor 2022 te maken met een aantal autonome ontwikkelingen die niet waren te voorzien en die tot extra kosten leiden. Onder andere de brandstofprijzen HVO zijn flink gestegen, hogere vervuilingseenheden bij grensoverschrijdend afvalwater en zijn er nieuwe maaibestekken voor de gemalen/kunstwerken. Ook vallen de premies sociale lasten en pensioenen hoger uit dan bij de begrotingsbrief was voorzien.

In deze voorliggende begroting zijn ook de kapitaallasten bijgesteld aan de laatste inzichten. Een belangrijke oorzaak van de lagere kapitaallasten is de lagere rentekosten. Zo hebben wij onlangs een nieuwe lening voor 5 jaar kunnen afsluiten tegen negatieve rente. Verder is er een lagere herfinanciering geweest dan vooraf ingeschat. Ook is de omvang van de investeringsportfolio naar beneden bijgesteld en bleek de post Onvoorzien niet voor alle afgeronde projecten nodig te zijn. De herprogrammering van de WOM-projecten heeft een voordelig effect op de afschrijvingslasten deze begrotingsperiode. Ook zit er vertraging op enkele onderhanden werken, waardoor de afschrijvingslasten doorschuiven. Tot slot hebben de ontvangen subsidies en het niet volledig uitputten van de investeringskredieten een positief effect op de afschrijvingslasten.

2.4 Actueel financieel kader begroting 2022-2025

In de volgende tabel vatten wij alle mutaties ten opzichte van het financieel kader in de begrotingsbrief samen en schetsen daarmee het actuele financieel kader voor deze begroting. Ook geven wij de ontwikkeling weer van de kostensoorten en hebben wij een grafiek opgenomen van de ontwikkeling van het financieel perspectief.

Tabel 4: Actueel financieel kader

Financieel kader begroting 2022-2025 (bedragen x € 1 mln.)	2022	2023	2024	2025
Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025	€ 135,17	€ 139,25	€ 142,74	€ 148,24
+ Budget vanwege nieuw beleid	€ 0,20	€ 0,07	€ 0,07	€ 0,07
Budget vanwege autonome ontwikkelingen	-€ 0,03	€ 0,89	-€ 0,05	-€ 2,26
Financieel kader begroting 2022-2025	€ 135,34	€ 140,21	€ 142,76	€ 146,05

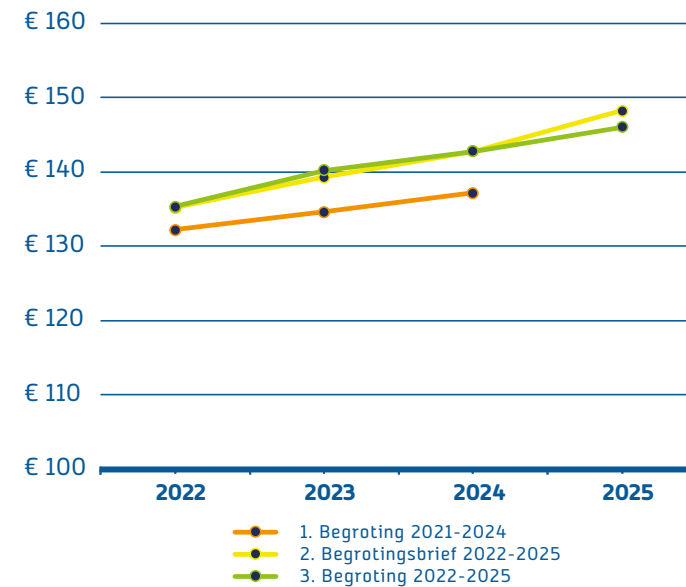
Tabel 5: Ontwikkeling kostensoorten

Ontwikkeling kostensoorten volgens de begroting 2022-2025 (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Personeelslasten	€ 48.591	€ 49.243	€ 50.162	€ 51.227
Goederen & diensten	€ 54.009	€ 55.281	€ 56.189	€ 57.072
Kapitaallasten	€ 32.743	€ 35.690	€ 36.404	€ 37.754
TOTAAL	€ 135.343	€ 140.214	€ 142.755	€ 146.053

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van het financiële kader er als volgt uit:

Figuur 1: Ontwikkeling financieel perspectief

Ontwikkeling financieel perspectief begroting in de tijd (in € mln.)

3. Watersysteem

Missie
Wij zorgen voor veilig wonen met water, voor voldoende en schoon water voor boeren en bedrijven in de stad en de natuur. Samen met onze partners doen wij dat op een sobere en doelmatige wijze, zodat de mensen in het gebied gezond en veilig kunnen leven, wonen en werken.

Visie
Wij zorgen voor voldoende water

Strategische doelen

A. Wij realiseren doelmatig waterbeheer dat optimaal de functies en het huidige gebruik ondersteunt

B. Ons waterbeheer is er in natte omstandigheden op gericht om zoveel mogelijk schade en/of inkomsten-derving als gevolg van wateroverlast te voorkomen of te beperken

C. Ons waterbeheer is er in droge omstandigheden op gericht om de beschikbaarheid van zoetwater voor gebieds- en oppervlaktewater-functies zo lang mogelijk op peil te houden teneinde schade en/of opbrengstderving te voorkomen of te beperken

Operationele doelen

A1. De infrastructuur voldoet aan de kaders van GGOR

A2. Het (peil)beheer voldoet in normale omstandigheden

A3. Het watersysteem en de functies zijn in balans

B1. De infrastructuur voldoet aan de kaders van NBW

B2. Het (peil)beheer voldoet bij (dreigende) wateroverlast situaties

B3. Het watersysteem en de functies zijn tijdens natte omstandigheden in balans

C1. De infrastructuur aanpassen om waterbeschikbaarheid te vergroten

C2. Het (peil)beheer is gericht op maximale waterbeschikbaarheid bij (dreigende) watertekort situaties

C3. Het watersysteem en de functies zijn tijdens droge omstandigheden in balans

Visie
Wij zorgen voor schoon water

Strategische doelen

D. Wij zorgen voor een goede ecologische, fysische en chemische waterkwaliteit passend bij de functie van het oppervlaktewater

E. Wij zorgen voor schoon effluent voor een bijdrage aan de volksgezondheid en hergebruik van water

Operationele doelen

D1. Het effluent voldoet aan de lozings-eisen van de betreffende RWZI

D2. De KRW waterlichamen en de waardevolle kleine wateren voldoen aan de vastgestelde KRW /WHW doelstellingen

D3. Alle wateren voldoen aan de daar geldende waterkwaliteitsdoelstellingen

D4. Juiste balans tussen de belastbaarheid en belasting van het watersysteem

E1. Juiste balans tussen de belastbaarheid en belasting van de waterketen

E2. De infrastructuur van de waterketen is robuust en toekomstgericht

Visie
Wij zorgen voor waterveiligheid

Strategische doelen

F. Wij zorgen voor bescherming tegen hoog water

G. Wij beperken de schade als gevolg van overstromingen

Operationele doelen

F1. De primaire keringen voldoen aan de wettelijke norm

F2. De regionale keringen voldoen aan de provinciale norm

G1. Wij stimuleren met onze kennis gevolgbeperkend ruimtegebruik

G2. Wij dragen bij aan een adequate rampen – en crisisbeheersing met betrekking tot waterveiligheid

Visie
Wij voeren onze taken duurzaam uit samen met onze omgeving

Strategische doelen

Wij dragen bij aan een duurzame toekomst

H. Klimaatneutraal
I. Klimaatadaptatie
J. Circulair
K. Biodiversiteit

Wij versterken de verbinding met de samenleving

L. Genieten van water
M. Internationale samenwerking
N. Verbinding stakeholders
O. Kennis en educatie

Wij voeren onze taken uit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten

P. Crisisbeheersing
Q. Maatschappelijk verantwoorde kosten
R. Digitale transformatie

Figuur 2: Doelen watersysteem

3.1 Doelen voor 'Voldoende Water' die we willen bereiken

Het programma watersysteem voert twee belangrijke hoofdtaken van het waterschap uit. Het zorgdragen voor voldoende water en zorgen voor een goede kwaliteit van het oppervlaktewater (schoon water). Dit is in het WBP vertaald naar diverse strategische- en operationele doelen. Voor een toelichting op deze doelen verwijzen wij naar ons waterbeheerprogramma.

WDDelta staat voor voldoende water en water van een goede kwaliteit en stemt hiervoor de waterpeilen, het onderhoud en de inrichting van het watersysteem in landelijk en stedelijk gebied zo goed mogelijk af op de functies en doelen. Hierbij wordt geanticipeerd op de klimaatverandering door robuustheid in het watersysteem te brengen. Deze robuustheid moet er voor zorgen dat we beter in staat zijn de extremen in het watersysteem op te vangen om zo bij te dragen aan de leefbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving. WDDelta voert zijn taak uit op een duurzame manier, waarbij gebiedsgericht wordt gewerkt. Hierbij zijn we actief en zichtbaar, luisteren we goed naar de wensen en ideeën van belanghebbenden zoals natuur- en landbouworganisaties, medeoverheden en ook inwoners en bedrijven worden actief betrokken. Op deze manier staan we in verbinding met onze omgeving en de samenleving.

3.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren voor 'Voldoende Water'

In de doelenboom op de vorige pagina zijn deze doelen opgenomen. Reguliere werkzaamheden dragen in belangrijke mate bij aan het realiseren van onze doelen. Een uiteenzetting van deze werkzaamheden is per hoofdtak opgenomen. Naast regulier werk zijn er nog extra maatregelen nodig om de doelen te realiseren. Nu volgt een overzicht met een korte toelichting.

Waterschapszorg en overdracht beheer en onderhoud stedelijk water
Wij hebben in 2019 een plan van aanpak Waterschapszorg (landelijk gebied) vastgesteld. Hierin wordt de dakpansgewijze overname/aanpak van 25 deelgebieden in 5 fases (voorbereiding, informele ronde, formele ronde, realisatie werkzaamheden en overdracht) beschreven. Het betreft hier het landelijk gebied. Het doel is om het hele traject binnen 4 jaar (medio 2023) af te ronden. Naast de taken in het landelijk gebied is het waterschap ook verantwoordelijk voor de waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taak heeft zij met de inwerkingtreding van de Waterwet gekregen. Dit betekent dat WDDelta het beheer en onderhoud van de belangrijkste watergangen en peilregulerende kunstwerken in stedelijk gebied overneemt. Hier wordt ook in 2022 invulling aan gegeven. De afronding van de overdracht voor de resterende gemeenten is voorzien in 2023.

Figuur 3: Peilbeheer (Stuw Lheebroek, Oude Vaart)

3.2.1 Het peilbeheer voldoet in normale omstandigheden (A2)

a) Er worden optimalisatie-ambities voor waterbeheer onder normale omstandigheden (GGOR) aan het algemeen bestuur voorgelegd.

We willen zo veel mogelijk toe naar realiseren van het Gewenste grond en oppervlaktewaterregime (waarbij onder gewenste wordt verstaan: gewogen). Voor de GGOR is de huidige situatie het uitgangspunt, aangezien deze (ooit) door gebiedsprocessen tot stand is gekomen. Maar, ontwikkelingen in grondgebruik, klimaatverandering, maaiveldddaling of 'slijtage' van het watersysteem kunnen tot gevolg hebben dat aanpassingen aan het watersysteem of het dagelijks waterbeheer (GGOR) gewenst zijn.

In 2022 gaan we aan de hand van de toetsingsresultaten van ons dagelijks waterbeheer bepalen wat ons ambitieniveau is t.a.v. GGOR. Aansluitend, in 2023, wordt daar een strategie voor opgesteld in samenhang met onze overige watersysteemdoelen (nat, droog, KRW).

b) Er worden afspraken gemaakt met de provincie Overijssel over de verplichte herzieningstermijn van peilbesluiten (mede in relatie tot het veenweidetraject).

In de provinciale verordening van Overijssel is opgenomen dat het voor het gebied van West-Overijssel (grotendeels Veenweide) verplicht is om peilbesluiten op te stellen en deze elke 10 jaar te herzien. Voor deze verplichte herziening is in 2019 door de provincie een vrijstelling verleend voor maximaal 5 jaar. Daarbij heeft zij aangegeven op verzoek van het algemeen bestuur te willen onderzoeken of de tekst over de verplichte herzieningstermijn aangepast kan worden. Dit gesprek is nu extra urgent geworden, omdat door het oprekken van het veenweidetraject, duidelijke kaders voor de functie(bediening) van het veenweidegebied ontbreken, waardoor de uiterste datum (november 2024) voor actualisatie van een aantal peilbesluiten mogelijk niet gehaald kan worden. Deze zogenaamde verplichte peilbesluiten worden programmatisch geactualiseerd. Voor 2022 streeft WDO Delta er naar met de provincie Overijssel afspraken te hebben gemaakt over de in de provinciale omgevingsverordening opgenomen verplichte herzieningstermijn, mede in relatie tot het veenweidetraject.

Figuur 4: Veenweidegebied

3.2.2 Het watersysteem en de functies zijn in balans (A3)

a) Er is een stroomgebiedsvisie voor de 'Sallandse Weteringen' opgesteld.

Voor de uitvoering van onze taken en het bereiken van onze doelen zijn de ruimtelijke ontwikkelingen in ons beheergebied van toenemend belang. Vanwege de gevolgen van klimaatverandering (extremere neerslag/ toename droogte/ zeespiegelstijging) willen we het watersysteem meer leidend laten zijn bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. In lijn met onze watervisie, participeren we daarom nadrukkelijker 'aan de voorkant' van planvormingsprocessen. Om deze houding, richting op te stellen omgevingsvisies en ruimtelijke ontwikkelingen van derden, goed uit te kunnen voeren is het nodig dat we een ruimtelijke vertaling maken van onze doelen (maatregel A3.4 WBP). Vanwege de samenhang van onze opgaven en de gewenste integraliteit van oplossingsrichtingen maken we die vertaling per stroomgebied.

Een voorbeeld van zo'n gebiedsontwikkeling/-opgave die bepalend is voor ons waterbeheer voor tenminste de komende vijftig jaar, is de klimaatbewuste groeiregio Zwolle (NOVI-gebied). Hierin valt onze wateropgave zowel vanuit

watersysteem als ook vanuit veiligheid nadrukkelijk samen met de plannen voor stedelijke uitbreiding en bereikbaarheid van het gebied (BO-MIRT). Vanwege deze relatie en om onze positie in dit proces goed in te kunnen nemen is hiervoor zo spoedig mogelijk een gebiedsgerichte strategie nodig en voeren van de genoemde maatregel. In 2022 stellen we een integrale stroomgebiedsvisie of strategie voor het stroomgebied van de Sallandse Weteringen op, geredeneerd vanuit de water(schaps)doelen, een klimaatrobuust watersysteem en de vereiste bescherming voor waterveiligheid.

3.2.3 Het peilbeheer is gericht op maximale waterbeschikbaarheid bij (dreigende) watertekort situaties' (C2)

a) Er worden nieuwe afspraken over de waterverdeling in Noord Nederland gemaakt.

Begin 2022 worden naar verwachting nieuwe regionale afspraken gemaakt over de waterverdeling tijdens (dreigende) watertekortsituaties in de regio IJsselmeergebied. De afspraken worden vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Onderdeel van de afspraken is de actualisatie van de regionale verdringingsreeks en verankering hiervan. Na goedkeuring door de partijen zal de verankering worden meegenomen door de provincies bij de actualisatie van de verschillende provinciale (omgevings)verordeningen.

Figuur 5: Waterinlaat gemaal Stroink

3.2.4 Het watersysteem en de functies zijn tijdens droge omstandigheden in balans' (C3)

a) Het Haarvaten Op Peil (HOP)-programma wordt opgesteld en met de uitvoering wordt gestart.

Zoals aangekondigd in de begrotingsbrief 2022 gaat in 2022 een nieuw programma starten, dat Haarvaten Op Peil (HOP) heet en gericht is op uitvoering van maatregelen die het watersysteem klimaatbestendig(er) maken. Dit is een initiatief van de provincie Overijssel, samen met de waterschappen en terreinbeheerders, in het kader van ZON. Het betreft projecten die de beschikbaarheid van water tijdens perioden van droogte vergroten.

Figuur 6: Aanleg vispassage Marswetering

b) In 2022 zetten we de uitvoering van het WOM-programma voort en realiseren daarmee de doelen voor NBW, KRW, ZON en de actualisatie van de peilbesluiten.

Met het WOM-programma wordt een belangrijk deel van onze doelen gerealiseerd zoals de KRW-opgave (D2.1), NBW-opgave (B1.3), het actualiseren van peilbesluiten (GGOR, A2.4) en de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot ZON (C1.1). Vanwege de samenhang en het geïntegreerd uitvoeren van deze opgaven binnen het WOM-programma worden deze als één maatregel gepresenteerd.

Voor het WOM-programma is een aantal ontwikkelingen bepalend voor de strategische keuzes. Het betreft ontwikkelingen omtrent het veenweidegebied en de stikstofproblematiek. Helderheid hierover is, later dan eerder gedacht, pas voorzien eind 2023. Vooruitlopen op deze ontwikkelingen kan leiden tot ineffectieve maatregelen en dubbele gebiedsprocessen. Voorgesteld wordt dan ook vast te houden aan de strategische keuze om zoveel mogelijk aan te sluiten bij opgaven van derden (waaronder veenweide en stikstof) waarbij we tevens een beroep kunnen doen op de hiervoor gereserveerde budgetten. Hierbij accepteren we dat mogelijk een deel van de resterende NBW-opgave na 2027 wordt gerealiseerd en het risico dat de KRW-maatregelen niet voor 2027 worden gerealiseerd. Vanwege het grote aantal afhankelijkheden is een tussenevaluatie voorzien in 2025, waarbij herijking van strategie & programma plaats kan vinden voor de restopgave.

3.3 Maatregelen die we gaan uitvoeren voor 'Schoon Water'

Voor Schoon Water binnen het programma Watersysteem voeren we voor 2022 geen maatregelen op. Hieronder beschrijven we wel een paar belangrijke inspanningen of bijzonderheden binnen het thema 'Schoon Water' waar we ook in 2022 aan werken.

Kader Richtlijn Water (KRW, D2.1)

Voor de KRW-waterlichamen zijn maatregelpakketten opgesteld om de doelen, wat betreft een ecologisch gezond watersysteem met een goede waterkwaliteit, te bereiken. Voor eind 2027 moeten deze maatregelen uitgevoerd zijn. Dit doen we via ons WOM-programma. Verantwoording daarover vindt via de maatregel 'WOM-programma' plaats (zie hierboven).

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en gewasbeschermingsmiddelen (D4.1)

Wij werken samen met de provincies Drenthe en Overijssel en LTO in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Het DAW bestaat uit maatregelen

in de bedrijfsvoering van agrariërs die leiden tot een duurzamer gebruik van de bodem, efficiënt gebruik van water en minder uitstoot van ongewenste stoffen in het grond- en oppervlaktewater. Het terugdringen van nutriënten en bestrijdingsmiddelen is een belangrijk doel. Ook in 2022 zetten we deze samenwerking voort en dragen bij aan projecten die de waterkwaliteit positief beïnvloeden. Het huidige DAW-programma loopt tot en met eind 2023.

Figuur 7: DAW voorlichting waterkwaliteit op demodag spuittechniek

3.4 Reguliere werkzaamheden

Assetmanagement

Een groot deel van ons werk bestaat uit peilbeheer en het dagelijkse beheer en onderhoud van onze watersysteem-assets. Met dit dagelijks beheer en onderhoud zorgen we ervoor dat we een groot deel van onze doelen halen. Ook reguliere vervangingsinvesteringen vallen onder de reguliere werkzaamheden. Binnen het programma M&O staat de implementatie van assetmanagement WDO Delta-breed beschreven. De uitvoering en concrete uitwerking hiervan zal

de komende periode o.a. binnen het programma Watersysteem plaatsvinden. Een eerste versie van het assetmanagementplan (AMP) Geautomatiseerde Peilregelende Kunstwerken (GPK) is afgerond. Het komende jaar werken we o.a. aan het AMP gemalen en gaan we ons richten op de beheermaatregel 'baggeren'.

Vergunning en handhaving

We verlenen vergunningen aan gebruikers voor aanpassingen aan het systeem of het onttrekken dan wel lozen van water en zo nodig treden we handhavend op. Het komende jaar is er extra aandacht voor de registratie en ontwikkelingen wat betreft grondwateronttrekkingen voor beregening/bevoeiing.

Figuur 8: Maaien watergang

Systeemkennis

Voor de uitvoering van onze taken is actuele systeemkennis van enorm belang en daarom werken we doorlopend aan voldoende en betrouwbare watersysteem-informatie, dat goed ontsloten is, en waar nodig zorgen we er voor dat ontbrekende data ingewonnen en ontsloten wordt. Mede in relatie tot de implementatie van assetmanagement wordt hier in 2022 extra aandacht

aan gegeven. In hoeverre de organisatie hier op dit moment voldoende voor toegerust is, zal nader in beeld gebracht moeten worden. Hier komen we mogelijk in de begrotingsbrief 2023 nader op terug.

Waterschapsbelang plannen en beleid derden

We zijn voor het borgen van onze belangen niet alleen afhankelijk van onszelf, maar ook van initiatiefnemers en medeoverheden. Daarom brengen wij het waterschapsbelang expliciet en op evenwichtige wijze in, in plannen van private initiatiefnemers, gemeenten en provincies. Dit blijven we ook in 2022 doen. Dat geldt ook voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof, onderzoek drinkwatervoorziening en ontwikkelingen in het kader van N2000, waarbij wij de provincies adviseren over de uit te voeren maatregelen en gewenste kaders vanuit het watersysteembelang.

Klimaatadaptatie

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is er op gericht Nederland klimaatbestendig te maken in 2050. In ons werkgebied ligt de uitvoering hiervan bij de werkregio's RIVUS en Fluvius. De komende jaren wordt samen met de gemeenten en de provincies uitvoering gegeven aan de regionale adaptatiestrategieën. Vanuit deze strategieën zetten we in op het klimaatbestendig inrichten van onze woon -en leefomgeving met investeringsprojecten (onder andere met de gemeentelijke plannen met een waterschapsbelang) en op het vergroten van de bewustwording van de inwoners van ons werkgebied. Daarvoor bieden we, naast actieve communicatie over klimaatadaptatie, ook in 2022 met onze stimuleringsregeling Klimaat Actief! (KA!) inwoners en maatschappelijke organisaties een handelingsperspectief om op particulier terrein zelf klimaatbestendige maatregelen te nemen.

3.5 Kosten die wij verwachten te maken

In tabel 6 zijn alle lasten opgenomen die aan het programma Watersysteem verbonden zijn.

Tabel 6: Exploitatie programma Watersysteem

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
		2023	2024	2025		
Personeelslasten	18.287	18.652	19.025	19.406	16.484	17.803
Goederen en diensten	19.863	19.757	19.759	19.755	17.508	19.268
Kapitaallasten	12.326	12.930	13.854	14.243	12.318	12.590
Onvoorzien en dotaties	-	-	-	-	-	115
Inkomsten	-1.884	-1.787	-1.618	-1.618	-2.589	-2.275
Totaal programma lasten	48.592	49.552	51.020	51.786	43.721	47.501

In tabel 7 wordt melding gemaakt van de aantal in 2022 aan te vragen en op te leveren projecten (kredieten). Ook is de impact op de totale bruto krediet omvang vermeld (uitgedrukt in een percentage).

Tabel 7: Mijlpalenplanning

Rubriek	Te verwachten gereed meldingen		Te verwachten aanvragen van investeringen die starten	
	Aantal gereed te melden objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022	Aantal aan te vragen objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022
Water op maat (WOM) planuitwerking	7	0,9%	15	3,9%
Water op maat (WOM) realisatie	7	15,1%	5	8,5%
Water op maat (WOM) projecten derden	1	0,2%	3	0,4%
Overige watersysteem projecten	2	0,3%	3	0,5%
Peilbesluiten	1	0,2%	1	0,1%
Gemalen Specials	3	4,5%	3	1,7%
Water op maat (WOM) gemalen	1	0,1%	0	
Gemalen en stuwen	25	6,8%	21	11,8%
Baggeren	3	2,9%	2	2,2%
Bijdragen	7	1,5%	4	1,5%
Stedelijk waterbeheer	1	0,3%	0	
Opheffen knelpunten waterbeheer stedelijk en landelijk	4	0,5%	3	0,7%
Waterschapszorg	3	1,0%	2	3,4%
Overig	2	0,8%	2	1,1%
Groot onderhoud/vervanging	5	0,5%	5	0,8%
Vismigratieprogramma WOM	2	0,4%	1	0,0%
Informatievoorziening watersystemen	3	0,2%	3	0,3%
Materieel	2	1,1%	1	0,8%
TOTAAL	79	37,3%	74	37,7%

4. Waterketen

Visie
Wij zorgen voor
schoon water

Strategische doelen

D. Wij zorgen voor een goede ecologische, fysische en chemische waterkwaliteit passend bij de functie van het oppervlaktewater

E. Wij zorgen voor schoon effluent voor een bijdrage aan de volksgezondheid en hergebruik van water

— Operationele doelen

D1. Het effluent voldoet aan de lozingseisen van de betreffende RWZI

E1. Juiste balans tussen de belastbaarheid en belasting van de waterketen

E2. De infrastructuur van de waterketen is robuust en toekomstgericht

Figuur 9: Doelen waterketen

4.1 Doelen voor 'Schoon Water' die we willen bereiken

De waterketen bestaat uit het geheel van drinkwaterwinning, -productie en -levering en het inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater. De drinkwaterbedrijven verzorgen de drinkwaterproductie en de distributie. De gemeenten zorgen via de rioolstelsels voor het inzamelen en het transport van afvalwater en een deel van het regenwater. Het afvalwater en het ingezamelde regenwater wordt door WDO Delta getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) en wordt daar gezuiverd. De riolering en de rwzi's vormen samen de afvalwaterketen.

Voor het programma waterketen werken we aan de twee strategische- en verschillende operationele doelen die vallen onder de visie "we zorgen voor schoon water". Voor een toelichting op deze doelen verwijzen wij naar ons waterbeheerprogramma.

Figuur 10: Effluent uit rwzi

4.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren

In de doelenboom op de vorige pagina zijn deze doelen opgenomen. Reguliere werkzaamheden dragen in belangrijke mate bij aan het realiseren van onze doelen. Een uiteenzetting van deze werkzaamheden is per hoofdtak opgenomen. Naast regulier werk zijn er nog extra maatregelen nodig om de doelen te realiseren. Hieronder volgt hier van een overzicht met korte toelichting.

4.2.1 Juiste balans tussen de belastbaarheid en belasting van de waterketen (E1)

a) Afvalwater grote bedrijven

Op basis van de ervaringen van de laatste jaren en actuele en verwachte ontwikkelingen bij grote bedrijven gaan we ons beleidskader afvalwater bedrijven uit 2017 actualiseren. Hieruit volgt een implementatieplan, waar we uitvoering aan gaan geven de komende jaren.

b) Optimalisatie afvalwater studie (OAS) Steenwijk

De OAS-studies zijn een belangrijke instrument om de zuiveringsgebieden periodiek te onderzoeken op kansen en ontwikkelingen. Tijdens zo'n studie wordt het functioneren van een zuiveringskring (de rwzi van het waterschap en het rioolstelsel van de gemeente) onderzocht. Knelpunten worden daarbij zichtbaar en mogelijke maatregelen zullen worden geïnventariseerd. Uitvoering van de maatregelen zal volgen na bestuurlijke besluitvorming. Dit jaar worden er in samenwerking met de gemeente Steenwijkerland en gemeente Deventer de OAS-Steenwijk en de OAS-Deventer afgerond. De komende jaren volgen nog OAS-studies voor Smilde, Meppel, Zwolle (allen in 2023), Olst, Beilen (beide in 2024), Dieverbrug en Vollenhove (beide in 2025).

Figuur 11: Rwwi Steenwijk (luchtfoto)

c) Nieuwe regionaal Bestuursakkoord

Na de succesvolle samenwerking met onze partners in RIVUS en Fluvius als gevolg van het Nationaal Bestuursakkoord Water willen we dit jaar uitvoering gaan geven aan het nieuw op te stellen regionaal bestuursakkoord. In dit regionale bestuursakkoord zullen zowel klimaat- als waterketenafspraken worden opgenomen en dragen we als kennisautoriteit bij aan het verwezenlijken van de gezamenlijke ambitie.

We houden ons vast aan de ambitie om een sturende, medebepalende rol te spelen in de samenwerkingsverbanden RIVUS en Fluvius, gericht op zichtbaarheid van het waterschap en op de kwaliteit van proces en producten.

4.2.2 De infrastructuur van de waterketen is robuust en toekomstgericht (E2)

a) Sliblijn Echten

De nieuwe sliblijn Echten wordt in 2022 ontworpen en het realisatiekrediet zal in de 2e helft van dit jaar worden aangevraagd. Over het al dan niet toevoegen van de CO2

afvanginstallatie zal in het derde kwartaal een voorstel worden gedaan. Daarnaast vinden organisatorische voorbereidingen plaats voor de inbedrijfname in 2024.

Figuur 12: Rwwi Eindhoven, met gisting op voorgrond

4.2.3 Verwijdering nutriënten en opkomende stoffen (D1)

Het huidige beleid omtrent de verwijdering van nieuwe stoffen zetten we voort.

Dit beleid kent drie sporen:

1. Voortzetten onderzoek naar de risico's voor het watersysteem;
2. Stimuleren bronaanpak;
3. Actief bijdragen aan de ontwikkeling van meer duurzame (combinatie) technieken (pilots).

Dit laatste spoor pakken we bij voorkeur op in combinatie met de verwijdering van nutriënten (met name fosfor). We blijven technieken verkennen naar verdergaande verwijdering van nutriënten in combinatie met de verwijdering opkomende stoffen op rwwi's. Bij kansrijke technieken zal het bestuur hierover geïnformeerd worden.

4.3 Reguliere werkzaamheden

Een groot deel van ons werk bestaat uit het dagelijkse beheer en onderhoud van onze waterketen assets. Met dit dagelijks beheer en onderhoud zorgen we ervoor dat we een groot deel van onze doelen halen. Ook reguliere vervangingsinvesteringen volgens de huidige gangbare methodiek die worden uitgevoerd door de afdeling Projectrealisatie vallen onder de reguliere werkzaamheden. Twee onderwerpen binnen de reguliere werkzaamheden waar dit jaar extra aandacht voor zal zijn, zijn de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en de toepassing van assetmanagement binnen de waterketen.

Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer

De prestaties van ons zuiveringsbeheer wordt eens per drie jaar vergeleken met de andere zuiveringsbeheerders in Nederland in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (BVZ). Afhankelijk van de resultaten van de BVZ, stellen we een verbeterplan op.

Assetmanagement Waterketen

Binnen het programma M&O wordt hard gewerkt aan de implementatie van assetmanagement binnen onze gehele organisatie. Zo zijn er binnen het programma Waterketen al diverse concrete stappen gezet (o.a. het Assetmanagementplan [AMP] transportleidingen is afgerond) en zal dit jaar het AMP rwzi's gereed komen. Voor de uitvoering van deze taken is actueel gegevensbeheer van enorm belang. Hier zal extra aandacht aan worden gegeven. In hoeverre de organisatie hier op dit moment voldoende voor toegerust is, zal nader in beeld gebracht moeten worden. Hier komen we mogelijk in de begrotingsbrief 2023 nader op terug.

Bedrijfsvoering

Er spelen veel nieuwe ontwikkelingen / vernieuwingen bij programma Waterketen, die zorgen voor een grote belasting van de aanwezige formatie. We realiseren ons dat zowel de kwaliteit van de bedrijfsvoering als de realisatie van de nieuwe opgaves i.c.m. het reguliere werk daardoor in het komende jaar onder druk kunnen komen te staan, met name door de beperkte capaciteit op de arbeidsmarkt.

Figuur 13: Beheer waterketen

4.4 Kosten die wij verwachten te maken

In tabel 8 zijn alle lasten opgenomen die aan het programma Waterketen verbonden zijn.

Tabel 8: Exploitatie programma Waterketen

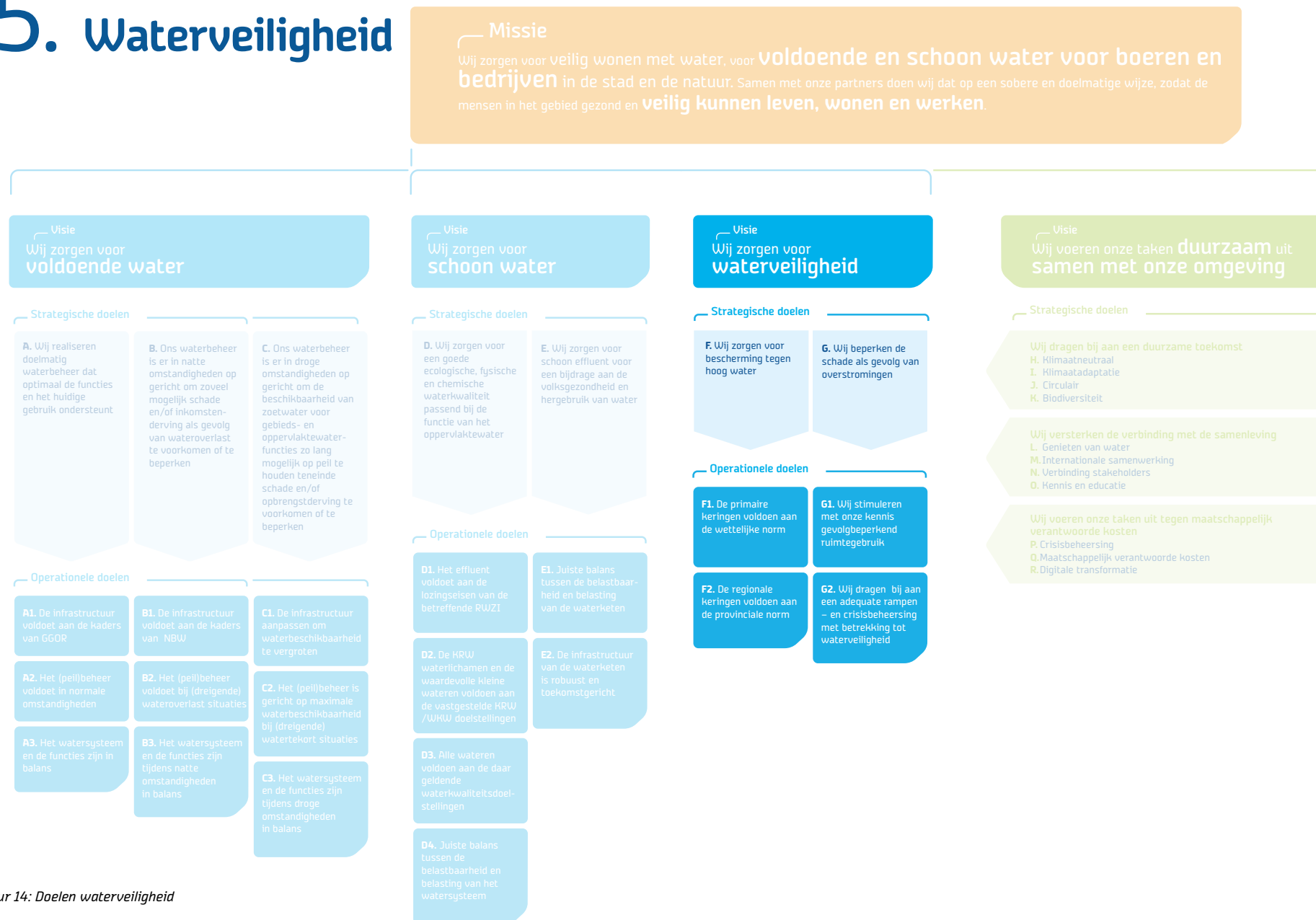
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
		2023	2024	2025		
Personeelslasten	7.162	7.305	7.451	7.600	6.265	6.999
Goederen en diensten	21.164	22.300	22.425	22.425	16.837	18.492
Kapitaallasten	10.980	11.316	11.391	12.561	14.469	11.750
Onvoorzien en dotaties	-	-	-	-	700	84
Inkomsten	-2.037	-2.072	-2.117	-2.117	-1.258	-1.236
TOTAAL PROGRAMMA LASTEN	37.269	38.849	39.150	40.469	37.013	36.089

In tabel 9 wordt melding gemaakt van de aantal in 2022 aan te vragen en op te leveren projecten (kredieten). Ook is de impact op de totale bruto krediet omvang vermeld (uitgedrukt in een percentage).

Tabel 9: Mijlpalenplanning

Rubriek	Te verwachten gereed meldingen		Te verwachten aanvragen van investeringen die starten	
	Aantal gereed te melden objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022	Aantal aan te vragen objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022
Groot onderhoud Zuiveringen	1	0,1%	6	2,4%
Ontwikkelingen afvalwaterketen	11	3,9%	12	41,7%
Besturingsinstallaties RWZI's	2	0,4%	2	1,3%
Beheer en onderhoudsprojecten	5	3,0%	5	0,5%
Informatievoorziening waterketen	1	0,1%	1	0,1%
Groot onderhoud transportleidingen	10	3,9%	6	4,7%
Groot onderhoud rioolgemalen	10	0,8%	10	2,3%
Huisvesting / facilitair waterketen	1	0,0%	1	0,1%
TOTAAL	41	12,2%	43	53,1%

5. Waterveiligheid

Figuur 14: Doelen waterveiligheid

5.1 Doelen voor Waterveiligheid die we willen bereiken

Binnen het programma waterveiligheid werken we de komende jaren aan twee strategische- en vier operationele doelen, deze zijn opgenomen en verder toegelicht in de doelenboom van het WBP. Het uitvoeren van de activiteiten uit het programma waterveiligheid zorgt voor bescherming tegen hoogwater. Het op orde hebben (en houden) van onze primaire- en regionale keringen speelt hierin een belangrijke rol. Wij beheren, beoordelen en versterken de keringen waar nodig, zodat de keringen ook in toekomst voldoen aan de wettelijke normen.

Figuur 15: Hoogwater winter

Daarnaast is het beperken van schade als gevolg van een mogelijke overstroming voor ons een belangrijk speerpunt. Hiervoor werken wij nauw samen met gemeenten, provincies, veiligheidsregio's en het rijk, waarbij allen hun eigen taak uitvoert. Binnen dit samenspel brengen wij actief onze kennis in

en stimuleren wij gevolgbeperkende maatregelen achter de keringen. Ook dragen we bij aan adequate rampen- en crisisbeheersing tijdens hoogwater.

Figuur 16: Hoogwater zomer

5.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren

In de doelenboom op de vorige pagina zijn de doelen opgenomen. Reguliere werkzaamheden dragen in belangrijke mate bij aan het realiseren van onze doelen. Een uiteenzetting van deze werkzaamheden is per hoofdtaak opgenomen. Naast regulier werk zijn er nog extra maatregelen nodig om de doelen te realiseren. Hieronder volgt hier van een overzicht met korte toelichting.

5.2.1 De primaire keringen voldoen aan de wettelijke norm (F1)

Om aan dit doel te kunnen voldoen moeten wij onze keringen beheren, beoordelen voor inzicht in de sterkte van de keringen en versterken indien de keringen niet aan de norm voldoen.

Wettelijke beoordeling en Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP)

In 2022 beoordelen we de laatste 2 van de in totaal 13 normtrajecten van de primaire keringen. Dit doen wij in het kader van de landelijke beoordelingsronde (LBO-1) volgens het WBI 2017 (Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium). Naar verwachting zal eind 2022 het nieuwe veiligheidsbeeld van de primaire keringen gereed zijn.

De tweede landelijke beoordelingsronde (LBO-2) start in 2023 en loopt tot 2035. In 2022 stellen we een plan van aanpak op voor de invulling van deze volgende beoordelingsronde. Ook stellen we een plan van aanpak op voor het beoordelen van de regionale keringen (F2 doel).

Om in 2045 alle primaire keringen op orde te hebben, werken wij aan het HWBP. Op basis van het waterveiligheidsbeeld brengen we de opgave voor het HWBP beter in beeld zodat sturing en bestuurlijke besluitvorming voor de langere termijn beter kunnen worden gefaciliteerd. Eind 2022 maken we een start voor het actualiseren van de langjarige programmering van het HWBP op basis van het nieuwe waterveiligheidsbeeld. In 2022 start het nieuwe HWBP-project Mastenbroek-IJssel. In voorbereiding op dit project wordt een bestuurlijke keuze voorgelegd voor de aanpak van het project. Informatie over de lopende HWBP-projecten is opgenomen onder reguliere werkzaamheden.

Samengevat zijn dit de volgende drie maatregelen voor de beoordeling en het HWBP:

- a) **Afronding van de eerste landelijke beoordelingsronde volgens het WBI.**
- b) **Opstellen van een nieuw veiligheidsbeeld welke als basis wordt gebruikt voor de actualisatie van de langjarige programmering van het HWBP.**
- c) **Mastenbroek IJssel: nadere besluitvorming over de verdere aanpak van het project.**

Onderzoeksagenda waterveiligheid

Binnen het gebied van WDO Delta is de waterveiligheidsopgave groot. De versterking van onze keringen wordt uitgevoerd binnen het HWBP. Dit programma willen we uitvoeren op een zo effectief mogelijke wijze. Hiervoor is het slim om in te zetten op het aanscherpen van de waterveiligheidsopgave (scope-reductie). Een reductie kan tot stand komen door meer kennisontwikkeling op het gebied van de sterkte van de dijk of de belasting op de dijk en de methodieken die hiervoor worden gebruikt om tot beoordeling en een goed ontwerp te komen. De onderzoeksagenda waterveiligheid is ons instrument om hier structureel uitvoering aan te geven. De onderzoeksagenda richt zich niet alleen op het versterken van de keringen. Ook ontwikkelen we via deze lijn slimmere technieken voor beheer en onderhoudsvraagstukken die in het nu bijdrage leveren aan een veilig beheergebied. Dit doen we niet alleen, maar samen met partners zoals het landelijke HWBP, STOWA, Deltares en universiteiten zoals de UT (Enschede) en TU (Delft).

De maatregel voor de onderzoeksagenda waterveiligheid luidt:

- d) **Potentiële scope-reductie inzichtelijk maken van de waterveiligheidsopgave vertaald naar:**

- ↳ **minder meerkosten;**
- ↳ **impact op de omgeving.**

Actuele onderwerpen waterveiligheid

De beverpopulatie groeit en de verspreiding ervan neemt toe, voor waterveiligheid brengt dit enkele uitdagingen met zich mee. We doen mee aan een samenwerking op landelijk niveau om informatie te verzamelen van kennis over o.a. ecologie, knelpunten en oplossingen. Deze kennis vertalen we vervolgens naar het beheergebied van WDO Delta met een risico-inventarisatie. In 2023 zal een bestuurlijke keuze worden voorgelegd over hoe we willen omgaan met de waterveiligheidsrisico's in relatie tot bevers.

Figuur 17: Bever

5.2.2 De regionale keringen voldoen aan de provinciale norm (F2)

Voor onze doelen op het gebied van regionale keringen zijn de integrale ontwikkelingen in onze omgeving van toenemend belang. De normen voor de regionale keringen langs de Sallandse weteringen zijn gewijzigd wat mogelijk resulteert in een waterveiligheidsopgave voor het regionale systeem. Dit is niet de enige opgave van WDDelta en partners in dit gebied. Zoals beschreven in hoofdstuk 3.2.2 wordt een integrale stroomgebiedsvisie opgesteld waarbij de waterveiligheidsopgave een onderdeel is.

5.2.3 Wij stimuleren met onze kennis gevolgbeperkend ruimtegebruik (G1)

Met onze kennis dragen wij bij aan het beperken van de potentiële schade als gevolg van een overstroming. Dit doen wij onder andere door onze partners te adviseren over keuzes en ontwikkelingen in de ruimtelijke inrichting, bijvoorbeeld met een watertoets. Maar ook door ons in te zetten voor het vergroten van het bewustzijn over de risico's van waterveiligheid. In 2022 werken we toe naar het mogelijk maken van een keuze over welke rol we als organisatie willen vervullen

binnen meerlaagsveiligheid. Na deze stap stellen we een strategie op over hoe we deze rol gaan verwezenlijken. Daarbij leggen we meerdere scenario's aan het bestuur voor. Op het gebied van meerlaagsveiligheid is het van belang dat we als WDDelta nadrukkelijk 'aan de voorkant' van planvormingsprocessen participeren. Zoals bij de gebiedsopgave van de klimaatbewuste groeiregio Zwolle (NOVI-gebied). De strategie die wordt gekozen over welke rol WDDelta wil vervullen binnen meerlaagsveiligheid geeft invulling aan de inbreng bij deze gebiedsopgave.

5.3 Reguliere werkzaamheden

Onderhoud en beheer waterkeringen

Het beheer en onderhoud van onze keringen voeren wij uit volgens onze beheerplannen. Dit doen we voor de normale situaties en de extreme situaties zoals hoogwater of droogte. Als uit de beoordeling blijkt dat keringen niet voldoen, worden voor deze stukken beheerplannen opgesteld en wordt bepaald hoe we moeten handelen als er hoogwater komt, voordat deze kering versterkt is vanuit het HWBP.

Figuur 18: Uitvoeren inspectie

Daarnaast blijven we onze waterkeringen beschermen tegen graafschade van de muskusratten. De doelstelling van de Unie van Waterschappen voor de muskusrat is 'terugdringen tot aan de landgrens'. Er worden landelijk bestuurlijke afspraken gemaakt over de solidariteitsfinanciering van de nieuwe muskusrattenstrategie. Binnen WDOdelta werken we aan dit doel in een samenwerkingsverband met de waterschappen Vechtstromen, Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. In het gezamenlijke vangplan streven we naar:

- ↳ het terugdringen van de muskusrattenpopulatie naar gemiddeld minder dan 0,08 vangsten per kilometer watergang per jaar.

Figuur 19: Muskusrattenbestrijding tijdens hoogwater

Elk jaar rapporteren we de resultaten van beheer, de uitkomsten van de beoordelingen van keringen en de geplande of uitgevoerde dijkversterkingen in een waterveiligheidsrapportage. Dit om invulling te geven aan de jaarlijkse verplichting in het kader van onze zorgplicht.

HWBP

We werken aan het HWBP, zodat in 2045 al onze primaire keringen aan de nieuwe normering voldoen. Voor 2022 ziet de mijlpalenplanning er per project als volgt uit:

- ↳ Stadsdijken Zwolle: start realisatie van in totaal 7,5 km dijk;
- ↳ IJsselwerken: afronding voorontwerp van 28,9 km dijk;
- ↳ Verkenning Veilige Vecht: inzicht in kansrijke alternatieven;
- ↳ Stenendijk Hasselt: start realisatie 1,3 km dijk;
- ↳ Noordelijke randmeerdijk: start realisatie van 11 km waterveiligheidsopgave waarvan 300 m voor WDOdelta;
- ↳ Mastenbroek IJssel: start verkenning.

Specifiek voor Stenendijk Hasselt ligt op het moment van schrijven een gezamenlijk voorstel tussen het HWBP en WDOdelta over hoe om te gaan met de kosten voor de restauratiekosten van de cultuurhistorische dijk.

Het aantal versterkte kilometers in het HWBP voor de komende jaren is opgenomen in de volgende tabel.

Streefwaarden Prestatie-indicator	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal km dijk versterkt in HWBP	0,19	0,19	0,19	1,78	9,42

Rampen- en crisisbeheersing bij hoogwater

Ondanks alle inspanningen aan onze dijken kunnen calamiteiten tijdens hoogwater niet geheel uitgesloten worden. WDOdelta is goed voorbereid op dit soort mogelijke calamiteiten. Dit houden we op peil door de calamiteitenorganisatie op

te leiden waar nodig, te trainen en door te oefenen. Daarnaast delen we intensief kennis over crises zowel nationaal als internationaal.

Figuur 20: Hoogwaterbrigade

5.4 Kosten die wij verwachten te maken

In tabel 10 zijn alle lasten opgenomen die aan het programma Waterveiligheid verbonden zijn.

Tabel 10: Exploitatie programma Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
	2023	2024	2025			
Personeelslasten	4.353	4.438	4.526	4.615	3.940	4.269
Goederen en diensten	2.394	2.394	2.394	2.394	2.164	2.345
Kapitaallasten	7.315	9.012	8.445	7.759	4.047	7.395
Onvoorzien en dotaties	-	-	-	-	-	-
Inkomsten	-254	-254	-254	-254	-180	-254
TOTAAL PROGRAMMA LASTEN	13.808	15.590	15.111	14.514	9.971	13.755

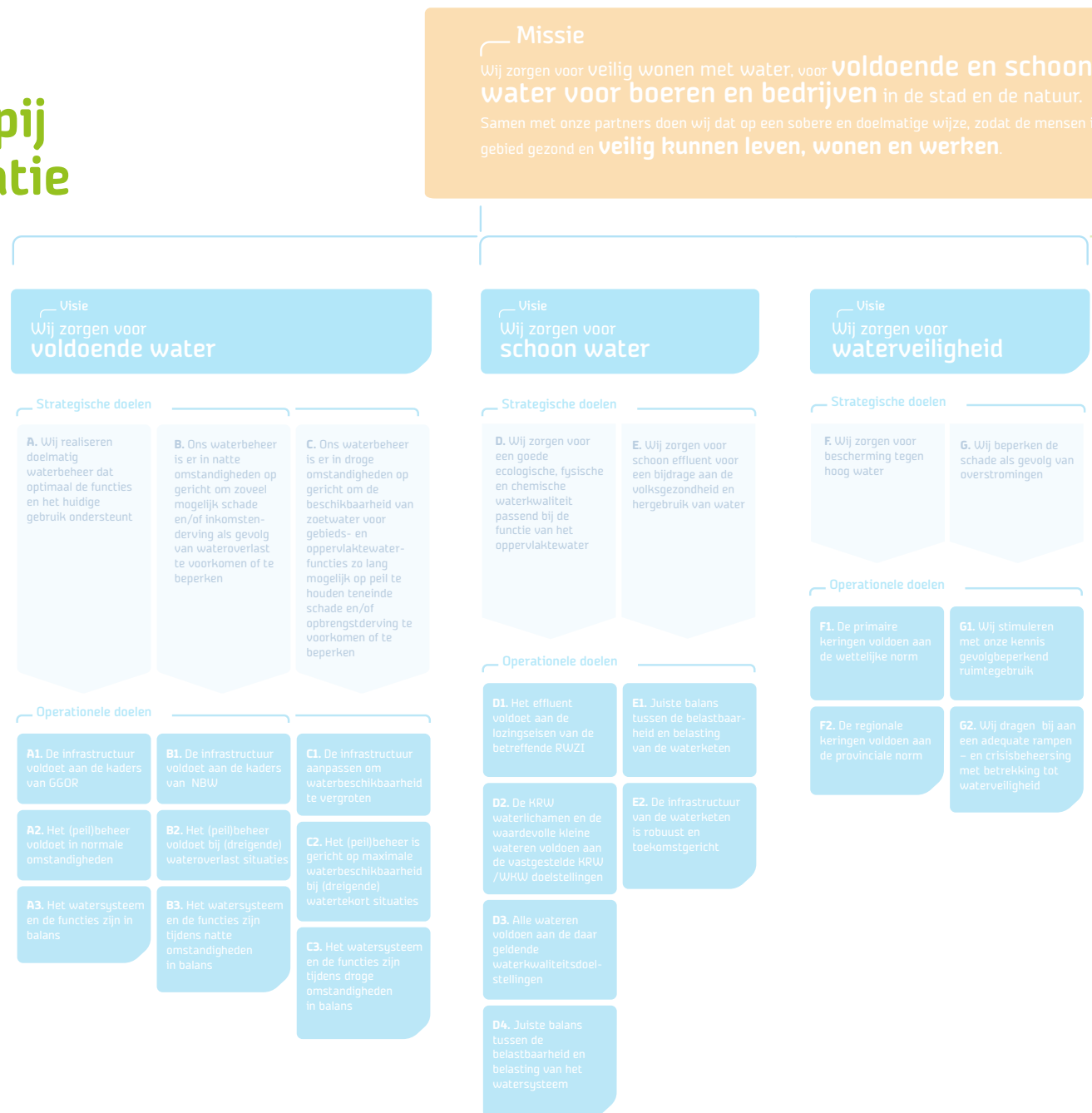
In tabel 11 wordt melding gemaakt van de aantal in 2022 aan te vragen en op te leveren projecten (kredieten). Ook is de impact op de totale bruto krediet omvang vermeld (uitgedrukt in een percentage).

Tabel 11: Mijlpalenplanning

Rubriek	Te verwachten gereed meldingen		Te verwachten aanvragen van investeringen die starten	
	Aantal gereed te melden objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022	Aantal aan te vragen objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022
HWBP	5	34,0%	4	0,9%
Groot onderhoud/vervanging	3	14,1%	3	1,9%
Informatievoorziening waterveiligheid	2	0,1%	2	0,2%
TOTAAL	10	48,3%	9	3%

6. Maatschappij en organisatie

Figuur 21: Doelen M&O

Visie
Wij voeren onze taken **duurzaam** uit
samen met onze omgeving

Strategische doelen

H-K. Wij dragen bij aan een duurzame toekomst

L-O. Wij versterken de verbinding met de samenleving

P-R. Wij voeren onze taken uit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten

Thema's

Klimaatneutraal	Klimaatadaptatie	Circulair	Biodiversiteit	Genieten van water	Internationale samenwerking	Verbinding stakeholders	Kennis en educatie	Crisis-beheersing	Maatschappelijk verantwoorde kosten	Digitale transformatie
-----------------	------------------	-----------	----------------	--------------------	-----------------------------	-------------------------	--------------------	-------------------	-------------------------------------	------------------------

Operationele doelen

H1. WDDO streeft ernaar in 2025 energieneutraal te zijn, door evenveel elektriciteit duurzaam op te wekken als te verbruiken. H2. WDDO streeft ernaar bij de taakuitvoering in 2030 tenminste 49% broeikasgasreductie te bereiken tov 1990.	H3. WDDO draagt in regionale energietransitie bij aan de eigen organisatiedoelstellingen en aan de transitiedoelen in de regio. H4. In 2030 is er samen met gebiedspartners minder CO2 emissie bereikt in veenweidegebied N-W Overijssel door de maaitveldddaling te beperken met waterhuishoudkundige maatregelen.	I3. WDDO voert samen met haar omgeving klimaatadaptatieve maatregelen uit.	J1. WDDO streeft ernaar 50 % minder primaire grondstoffen te gebruiken tov 2019. J2. WDDO werkt aan minder restafval in de bedrijfsvoering en bij vervanging van assets en bestemt afvalstromen (o.m. maaisel en bagger) zoveel mogelijk voor nuttig hergebruik en hoogwaardige recycling J3. WDDO wint waar mogelijk meer grondstoffen uit afvalwater en regelt de afzet ervan.	K1. WDDO werkt aan herstel en behoud van biodiversiteit in oppervlakte-water, land en bodem.	L1. Wij benaderen het watersysteem integraal zodat waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke kwaliteit samengaan. L2. Wij stellen onze eigendommen open voor recreatief gebruik, mits dit veilig is en niet ten koste gaat van het functioneren van het watersysteem en functies zoals natuur, landbouw, bedrijven en wonen.	M1. In 2027 zijn onze internationale partners sterker geworden. M2. In 2027 is WDDDelta versterkt door internationale activiteiten.	N1. In 2027 zijn onze belangrijkste partners positief over onze samenwerking. N2. In 2027 beoordelen de stakeholders onze dienstverlening met minimaal een 7.	O1. Onze partners waarderen ons als een kennisautoriteit op onze primaire taken. O2. We dragen kennis uit, geven voorlichting en ontwikkelen educatieprogramma's voor het onderwijs.	P1. We hebben adequate crisis-beheersing.	Q1. Wij voeren onze taken uit in een goede balans tussen kosten, prestaties risico's.	R1. Komend decennium gaan we actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie.
---	---	--	--	--	--	---	---	--	---	---	--

6.1 Doelen voor Maatschappij en Organisatie die we willen bereiken

Voor het programma M&O werken we aan verschillende doelen voor de komende jaren. Binnen het programma M&O hebben we drie strategische doelen voor de komende jaren geformuleerd. In de doelenboom op de vorige pagina worden de doelen weergegeven. Voor een toelichting op de strategische doelen en operationele doelen verwijzen wij naar ons WBP. Dit programma is bepalend op welke wijze wij onze wettelijke taken uitvoeren.

6.2 Maatregelen die we gaan uitvoeren

Reguliere werkzaamheden dragen in belangrijke mate bij aan het realiseren van onze doelen. Een uiteenzetting van deze werkzaamheden is per hoofdtak opgenomen. Naast regulier werk zijn er nog extra maatregelen nodig om de doelen te realiseren. Hieronder volgt hier van een overzicht met korte toelichting.

Duurzame toekomst (H-J)

Op basis van het herijkte beleid in 2021 wordt de opgave Duurzaam Doen 2.0 uitgevoerd. Het opgavemanagement hiervoor wordt versterkt.

Duurzaam Doen 2.0 is onderverdeeld in 3 pijlers: H1: streven naar energieneutraal in 2025, H2: streven naar 49% broeikasgasreductie en J1-J3: circulair werken.

6.2.1 WDO Delta streeft ernaar om in 2025 energieneutraal te zijn, door evenveel elektriciteit duurzaam op te wekken als te verbruiken (H1)

- a) **De deelname aan het Coöperatief Windpark Staphorst Bovenwind wordt gerealiseerd (ruim 12 mln. kWh) waardoor de opgave van 2025 (42 mln. kWh) voor meer dan 100% is behaald.**

Figuur 22: Windmolenpark NieuwLeusen "Veur De Wind"

6.2.2 WDO Delta streeft ernaar bij de taakuitvoering in 2030 tenminste 49% broeikasgasreductie te bereiken t.o.v. 1990 (H2)

- a) **Er zullen diverse verkenningen worden uitgevoerd, zodat WDO Delta inzicht krijgt in deze opgave en de aanpak hiervan de komende jaren (H2.1).**

Voorbeelden van de verkenningen, de onderzoeksagenda Duurzaamheid zijn:

- ↳ het meten van lachgasemissie op 2 rwzi's;
- ↳ mogelijkheden om methaanemissie te reduceren uit rwzi's;
- ↳ de mogelijkheden van duurzaam gebruik van hulpstoffen bij zuivering van afvalwater;
- ↳ de mogelijkheid van het inzetten van waterstof.

De (tussentijdse) resultaten zullen vanaf 2023 zichtbaar worden.

Ook de veenweides in ons gebied dragen bij aan CO₂ emissie door maaiveld daling. WDO Delta neemt deel in verschillende gebiedsprocessen onder verantwoordelijkheid van de provincie Overijssel (H4).

6.2.3 We streven ernaar om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken (J1), minder restafval (J2) en hoogwaardige recycling en grondstoffen uit afvalwater te winnen (J3)

- a) In dit kader wordt duurzaamheid verankerd bij het inkoop- en aanbestedingsproces.
- b) Er worden diverse (voor)verkenningen uitgevoerd, die onderdeel vormen van de onderzoeksagenda duurzaamheid, zoals de pilot cellulose uit afvalwater bij de rwzi Dalfsen.

Figuur 23: RWS Smilde

Versterken verbinding met de omgeving (L-O)

Onderdelen van dit beleid zijn integrale benadering van ons erfgoed zowel bij gebiedsontwikkeling als bij onze beheertaken (L1), recreatief medegebruik van onze assets (L2), mits dit veilig is en niet ten koste gaat van het functioneren van onze assets, internationale samenwerking (M1, M2), samenwerking, zoals deze in invoering van de Omgevingswet in 2022 wordt vormgegeven, dienstverlening en educatie. Voor het jaar 2022 zijn de nieuwe maatregelen:

6.2.4 Integrale benadering zodat waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke kwaliteit samengaan (L1)

- a) Het actualiseren van het overzicht van ons erfgoed wordt in 2022 afgerond. Na afronding van de eind 2021 gehouden evaluatie wordt nader besloten welke invulling erfgoed zal krijgen.

6.2.5 In 2027 is WDO Delta versterkt door internationale activiteiten (M2) en zijn onze internationale partners sterker geworden (M1)

- a) We verstevigen van onze positie in ons strategisch netwerk: wij focussen op onze relatie met onze ITAF partners (Inspection Team Averting Floods).

6.2.6 In 2027 zijn onze belangrijkste partners positief over onze samenwerking (N1)

De Omgevingswet, die landelijk enkele malen is uitgesteld, zal naar verwachting op 1 juli 2022 ingaan. De invoering ervan zorgt voor een effectieve samenwerking tussen de verschillende overheden, waardoor informatie voor inwoners en bedrijven gemakkelijker vindbaar is en aanvragen voor onder meer vergunningen gemakkelijker digitaal ingediend kunnen worden. Ook wordt participatie bevorderd.

- a) De benodigde processen, besluiten en ICT voorbereidingen voor de Omgevingswet zijn voorbereid.
- b) In 2023 vinden de Waterschapsverkiezingen plaats. In 2022 wordt de voorbereiding gestart.

Maatschappelijk verantwoorde kosten

6.2.7 We voeren taken uit in een goede balans tussen kosten, prestaties en risico's (Q1).

Vanuit de opgestelde Watervisie en het Waterbeheerprogramma is afgelopen jaar gewerkt aan versterking van sturing en doorontwikkeling van de P&C cyclus. In samenhang hiermee is eind 2021 het Strategisch Asset Management Plan opgesteld, zodat de afweging kosten-prestatie-risico vanaf 2022 plaats zal vinden door een bestuurlijk vastgestelde afwegingsmethodiek.

- a) **Het assetmanagement is organisatiebreed geïmplementeerd. Diverse AMP's worden als continue activiteit opgesteld. Rollen worden ingebed in nieuw ontwikkelde werkwijzen binnen bestaande processen.**
- b) **Om te voldoen aan wetgeving (compliance) worden in 2022 maatregelen uitgevoerd, afhankelijk van de eind 2021 opgeleverde impactanalyse.**

Ontwikkelingen op het vlak van de digitale transformatie gaan snel en raken bijna alle disciplines van ons waterschap. Als waterschap hebben wij in dat kader ook in toenemende mate te maken met nieuwe juridische regels op het vlak van digitale dienstverlening, de communicatie met burgers en de veiligheid van diensten. Juridische en andere regels die wij als waterschappen moeten kennen en implementeren. De komende jaren worden er met elkaar samenhangende nieuwe wetten ingevoerd, die de overheid sneller, slimmer en toegankelijker moet maken voor inwoners en bedrijven.

- c) **In lijn met BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) wordt geïnvesteerd in verhoging van de cyber-weerbaarheid, zodat in 2023 weerbaarheidsniveau 4 behaald is.**

Niveau 4 houdt in dat cyberweerbaarheid risico-gebaseerd en proactief gewaarborgd wordt.

6.2.8 Komend decennium gaan we actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie (R1).

- a) **We gaan actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie vanuit de opgave Digitale Transformatie, als onderdeel van de onderzoeksagenda.**

In 2021 is de strategie Digitale Transformatie vastgesteld. De uitvoering ervan is gestart in 2021 en wordt ook in 2022 voortgezet en continueren wij de verkenning van nieuwe technologie en innovaties ten einde die in te zetten voor doelmatiger werken en/of excellentere dienstverlening.

Figuur 24: Opsporing van cyberaanval I-Veiligheid

In het kader van hybride werken en informatieveiligheid worden aanpassingen doorgevoerd (techniek en gebouwen) om de panden en noodzakelijke ICT kantoorfaciliteiten toekomstbestendig en veilig te maken.

6.3 Reguliere werkzaamheden

Naast de nieuwe maatregelen is veel van het werk regulier.

Bedrijfsvoering

In programma M&O worden veel bedrijfsvoering werkzaamheden uitgevoerd: onze financiële P&C cyclus, ICT, juristen, communicatie, HR, arbo, bedrijfsvoering, bestuurszaken en ondersteunende diensten, zoals facilitair, receptie, schoonmaak en secretariaat. Dit gebeurt op doelmatige en rechtmatige wijze, waarbij goed werkgeverschap uitgangspunt is.

We hebben adequate crisisbeheersing (P1) waarbij regelmatig interne oefeningen plaatsvinden en gezamenlijke oefeningen zoals in 2022 met de veiligheidsregio's Drenthe/IJsselland en waterleidingbedrijf Vitens.

Duurzame toekomst

- ↳ We nemen deel aan de RES (Regionale Energiestrategie) overleg van Drenthe en West-Overijssel (H3) en nemen deel aan gebiedsprocessen in ons veenweidegebied (H4). Ook passen we duurzaam GWW (J1, greendeal) toe bij onze HWBP projecten. Binnen onze beheertaken en projecten wordt het aspect biodiversiteit meegenomen (K1).

Versterken verbinding met de samenleving

- ↳ We stellen onze eigendommen open voor recreatief medegebruik (L2) en behandelen subsidie aanvragen van ingediende initiatieven.
- ↳ Aan onze focuslanden Burkina Faso en Zuid-Afrika wordt een adequate bijdrage aan de samenwerking geleverd. Geprioriteerde internationale kennisvragen worden beantwoord (M1).
- ↳ We actualiseren onze bestaande dienstverleningsvisie (N2).
- ↳ We geven ieder jaar vorm aan onze evenementenkalender om het waterbewustzijn te vergroten (N2).
- ↳ We wisselen kennis uit en werken samen met kennisinstellingen (O1).
- ↳ We voeren ons educatiebeleid uit voor primair onderwijs en ontwikkelen naar behoefte lesmateriaal voor MBO scholen. Digitale lessen worden doorontwikkeld (O2).

6.4 Kosten die wij verwachten te maken

In tabel 12 zijn alle lasten opgenomen die aan het programma Maatschappij en organisatie verbonden zijn.

Tabel 12: Exploitatie programma M&O

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
		2023	2024	2025		
Personeelslasten	18.789	18.846	19.160	19.577	15.309	14.787
Goederen en diensten	15.361	15.540	16.198	17.083	11.536	15.182
Kapitaallasten	2.120	2.432	2.713	3.191	1.932	2.809
Onvoorzien en dotaties	125	125	125	125	45	543
Inkomsten	-721	-721	-721	-721	-785	-1.026
TOTAAL PROGRAMMA LASTEN	35.674	36.222	37.475	39.255	28.037	32.295

In tabel 13 wordt melding gemaakt van de aantal in 2022 aan te vragen en op te leveren projecten (kredieten). Ook is de impact op de totale bruto krediet omvang vermeld (uitgedrukt in een percentage).

Tabel 13: Mijlpalenplanning

Rubriek	Te verwachten gereed meldingen		Te verwachten aanvragen van investeringen die starten	
	Aantal gereed te melden objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022	Aantal aan te vragen objecten 2022	Impact op totale bruto krediet van de objecten 2022
Overig M&O	1	0,3%	4	4,4%
Informatievoorziening M&O	9	1,1%	7	1,0%
Huisvesting / Facilitair M&O	2	0,3%	3	0,6%
Vervoermiddelen M&O	1	0,4%	1	0,3%
TOTAAL	13	2,1%	15	6,3%

7. Waterschapsbelastingen

Anders dan gemeenten en provincies ontvangen waterschappen geen bijdrage van het Rijk voor de bekostiging van hun taken. Waterschappen bekostigen hun taken door het heffen van belastingen:

- ↳ de watersysteemheffing en
- ↳ de zuiveringsheffing.

De kosten van de zorg en beheer voor waterkeringen en de kwantiteit en kwaliteit van het water (met uitzondering van het zuiveringsbeheer) worden gefinancierd uit de watersysteemheffing. De zuiveringsheffing is bedoeld ter dekking van de kosten voor de zuivering van water, het transport van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib. De directe lozingen op het oppervlaktewater worden in de verontreinigingsheffing betrokken. Deze opbrengsten worden meegenomen in de berekening van de watersysteemheffing.

Kostentoedeling

Bij de vaststelling van de tarieven voor de verschillende belangencategorieën is in de meerjarenbegroting 2022-2025 de kostentoedelingsverordening 2021 toegepast. Deze verordening is in 2020 geactualiseerd en in 2024 zal deze verordening opnieuw worden geactualiseerd.

In deze verordening is de volgende verdeling vastgelegd voor de taak watersysteem:

Categorie	Percentage
Inwoners	35,00%
Gebouwd	47,98%
Agrarisch en overig ongebouwd	16,65%
Bos en natuur	0,37%

De kostenverdelingsverordening is niet van toepassing op de zuiveringstaak. De kosten hiervan worden opgebracht door bedrijven en huishoudens die afvalwater lozen.

Kwijtschelding

We hanteren een kwijtscheldingsnorm van 100% en voeren daarmee een maximaal kwijtscheldingsbeleid.

Voor kwijtschelding wordt in 2022 rekening gehouden met onderstaande eenheden;

↳ watersysteembeheer (inwoners)	14.300 (2021: 14.100)
↳ zuiveringsheffing (ve.)	26.800 (2021: 27.400)

Heffingseenheden

In onderstaand overzicht zijn de begrote heffingseenheden voor het jaar 2022 weergegeven.

	2022	Grondslag
Watersysteem		
Inwoners (netto)	251.700	huishoudens
Agrarisch en overig ongeb-binnendijks	148.800	hectares
Agrarisch en overig ongeb-buitendijks	3.300	hectares
Agrarisch en overig ongeb-diff wegen binnendijks	5.200	hectares
Agrarisch en overig ongeb-diff wegen buitendijks	0	hectares
Bos en natuur	55.800	hectares
Gebouwd binnendijks (x € 1 mln)	88.814	WOZ - econ.waarde
Gebouwd buitendijks (x € 1 mln)	736	WOZ - econ.waarde
Verontreinigingsheffing	3.800	vervuilingseenheden
Kwijtschelding: aantal eenheden ingezetenen	14.300	huishoudens
Zuivering		
Bedrijven	227.600	vervuilingseenheden
Huishoudens minus kwijtschelding	590.400	vervuilingseenheden
TOTAAL NETTO	818.000	
Kwijtschelding: aantal ve / huishoudens	26.800	vervuilingseenheden

Watersysteem

Voor de ontwikkeling van de heffingseenheden wordt voor de categorie inwoners jaarlijks uitgegaan van een stijging van 2.400 huishoudens per jaar, WOZ-waarde woningen: 2022 +7,0% ; 2023 + 10%; 2024 + 5%; 2025 + 3%. Voor wat betreft de waarde ontwikkelingen niet-woningen is gerekend met een jaarlijkse afname van 1%.

Het aantal hectares agrarisch neemt jaarlijks iets af doordat grond die voorheen ongebouwd was bebouwd wordt en daarmee overgaat naar de belastingcategorie gebouwd.

Zuiveringsheffing

Voor de toename van heffingseenheden m.b.t. woonruimten is gerekend met de gemiddelde groei van het aantal huishoudens van 2.400 per jaar.

Het aantal ve's voor meetbedrijven wordt stabiel verondersteld en ligt iets boven de begroting van 2021; voor de overige bedrijven is gerekend met een jaarlijkse toename van 1%.

Reserves

Door inzet van egaliseringsreserves is het mogelijk om tariefstijgingen af te vlakken. In het laatste jaarschijf moeten de belastingopbrengsten kostendekkend zijn en mogen er geen egaliseringsreserves worden ingezet.

In doorrekening van de tarieven voor 2022 is uitgegaan van de volgende inzet van egaliseringsreserve:

€ 4 mln. voor de taak watersysteembeheer

€ 1,35 mln. voor de taak zuiveringsbeheer

	2021	2022
Watersysteemheffing		
Inwoners	106,57	109,46
Agrarisch en overig ongebouwd binnendijks	78,78	81,90
Agrarisch en overig ongebouwd buitendijks	19,69	20,47
Agrarisch en overig ongebouwd binnendijks wegen	157,55	163,80
Agrarisch en overig ongebouwd buitendijks wegen	39,39	40,95
Bos en natuur	5,01	5,21
Gebouwd binnendijks (per 100.000 WOZ)	44,00	42,40
Gebouwd buitendijks (per 100.000 WOZ)	11,00	10,60
Verontreinigingsheffing	57,65	60,10
Zuiveringsheffing	57,65	60,10

8. Exploitatie

Tabel 14: Dekkingsmiddelen per taak en post onvoorzien

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
		2023	2024	2025		
Programma						
Watersysteem	48.592	49.552	51.020	51.786	43.721	47.386
Waterketen	37.269	38.850	39.150	40.469	37.013	36.005
Waterveiligheid	13.808	15.590	15.111	14.514	9.971	13.755
Maatschappij en Organisatie	35.674	36.222	37.474	39.255	28.037	32.295
Totaal programma's	135.343	140.214	142.755	146.024	118.742	129.441
Onvoorzien	-	-	-	-	-	199
Totaal lasten	135.343	140.214	142.755	146.024	118.742	129.640
Watersysteemheffing	78.934	82.782	86.369	88.875	72.150	75.978
Zuiveringsheffing	49.159	51.432	52.636	55.249	45.335	46.462
Waterschapsbelastingen	128.093	134.214	139.005	144.124	117.485	122.440
Dividend	2.300	2.300	2.300	2.300	2.297	2.300
Overige opbrengsten	-	-	-	-	116	-
Oninbaar	-400	-400	-400	-400	146	-400
Exploitatieresultaat	5.350	4.100	1.850	-	-1.302	5.300
Inzet (egalisatie)reserves	5.350	4.100	1.850	-	5.600	5.300
RESULTAAT NA INZET RESERVES	-	-	-	-	-6.902	-

Tabel 15: Exploitatiebegroting naar kosten en opbrengstsoorten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
	2023	2024	2025			
Lasten						
Rente en afschrijvingen	34.394	36.907	38.290	39.522	33.667	35.480
Personeelslasten	62.357	63.169	64.251	65.353	53.410	60.082
Goederen en diensten van derden	53.180	54.570	55.364	56.248	44.657	51.493
Bijdragen aan derden	5.600	5.420	5.409	5.409	3.410	3.794
Toevoeging aan voorziening	125	125	125	125	1.625	942
Uitgaven m.b.t. voorgaande jaren					-6	
Subtotaal lasten	155.656	160.191	163.439	166.657	136.763	151.791
Baten						
Financiële baten	446	446	446	446	588	446
Personeelsbaten	268	271	274	178	846	484
Goederen en diensten aan derden	2.820	2.820	2.820	2.820	3.193	3.325
Bijdragen van derden	2.076	2.014	1.890	1.890	1.406	1.466
Waterschapsbelastingen	127.692	133.813	138.605	143.724	117.631	122.040
Dividend	2.300	2.300	2.300	2.300	2.297	2.300
Interne verrekeningen	14.704	14.427	15.254	15.299	11.774	16.430
Opbrengsten m.b.t. voorgaande jaren	-	-	-	-	330	-
Subtotaal baten	150.306	156.091	161.589	166.657	138.065	146.491
Saldo van baten en lasten	5.350	4.100	1.850	-	-1.302	5.300
Inzet tariefegalisatie	5.350	4.100	1.850	-	5.600	5.300
GEREALISEERD RESULTAAT	-	-	-	-	-6.902	

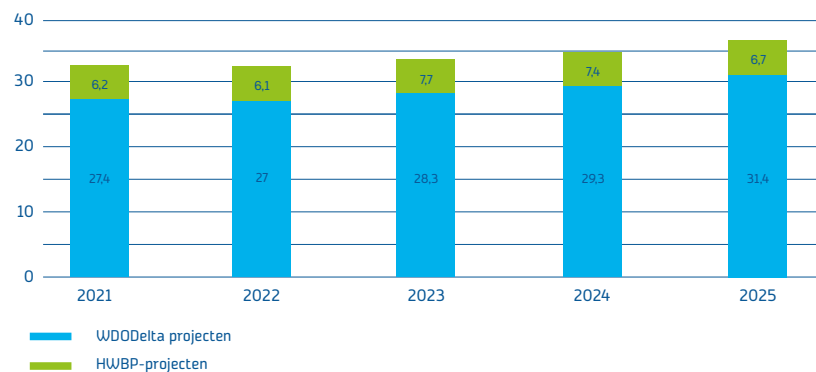
Tabel 16: Exploitatiebegroting naar kostendragers

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Rekening 2020	Begroting 2021
		2023	2024	2025		
Netto lasten						
Watersysteembeheer	84.735	87.833	89.670	90.676	71.228	81.464
Zuiveringsbeheer	50.608	52.381	53.085	55.348	47.514	47.977
Onvoorzien	-	-	-	-	-	199
Totaal lasten	135.343	140.214	142.755	146.024	118.742	129.640
Belastingen						
Watersysteembeheer	78.934	82.782	86.369	88.875	72.209	75.978
Zuiveringsbeheer	49.159	51.432	52.636	55.249	45.392	46.462
Dividend	2.300	2.300	2.300	2.300	2.297	2.300
Oninbaar	-400	-400	-400	-400	146	-400
Totaal baten	129.993	136.114	140.905	146.024	120.044	124.340
Exploitatieresultaat	5.350	4.100	1.850	-	-1.301	5.300
Inzet (egalisatie)reserves	5.350	4.100	1.850	-	5.600	5.300
TE VERDELEN RESULTAAT	-	-	-	-	-6.902	-

Kapitaallasten

Het jaarlijkse investeringsbedrag overschrijdt het jaarlijks bedrag aan afschrijvingen aanzienlijk. De kapitaallasten dalen ten opzichte van de vorige begroting. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met de temporisering van het WOM-programma en de lage rente op de kapitaalmarkt. De afschrijvingslasten liggen rond de € 31 mln. In de paragraaf financiering staat een toelichting op het effect voor de financiële positie.

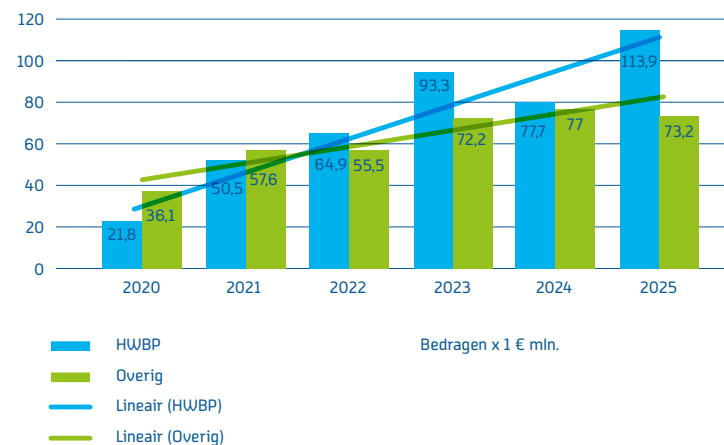
Figuur 25: Kapitaallasten 2021-2025

Investeringsvolume

Het investeringsvolume voor het HWBP en de overige investeringen zijn ten opzichte van de vorige begroting gestegen. De investeringen zijn bijgesteld op basis van de nieuwste inzichten qua realisatie en tijd.

Figuur 26: Investeringsvolume 2020-2025

9. Overige financiële aspecten

9.1 Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering van WDODelta. Goede bedrijfsvoering is van belang bij het bereiken van onze doelen, het bieden van kwalitatief goede dienstverlening en efficiënte uitvoering van onze processen. Ook belangrijke randvoorwaarden, zoals digitale veiligheid, krijgen veel aandacht. Op basis van artikel 4.21 van het Waterschapsbesluit wordt inzicht geboden in de stand van zaken en de beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering.

Kaders

De organisatie dient voldoende uitgerust te zijn om het hoofd te bieden aan de veranderende positie van WDODelta en haar omgeving. Daarbij wordt steeds meer samengewerkt in de keten en netwerken. Verder wordt de bedrijfsvoering aangepast aan actuele ontwikkelingen, zoals de groeiende noodzaak van I-veiligheid en hybride werken. Ook is er sprake van toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Het uitvoeren van het vastgestelde WBP heeft ertoe geleid dat in 2021 het proces van strategie en beleidsvorming opnieuw is vormgegeven.

Operationalisering

Om het WBP de komende jaren uit te voeren zijn voor de vier programma's van WDODelta concrete doelen en maatregelen vastgesteld. In samenhang hiermee is er een adequaat sturingsmodel en de P&C cyclus doorontwikkeld, zodat het realiseren van de WBP-doelen optimaal verloopt. De programmaplannen worden voorzien van maatregelen, tijdsinspanning en prioritering en zij vormen de input voor de begroting. Ook worden onze doelen en de te bereiken effecten vanaf 2022 beter gemonitord door de Effectrapportage die de realisatie van onze WBP-doelen verwoordt. Hiermee is WDODelta transparant in de bereikte doelen en effecten.

Parallel hieraan is eind 2021 het Strategisch Asset Management Plan opgesteld, zodat de afweging kosten-prestatie-risico vanaf 2022 plaats zal vinden door een bestuurlijk vastgestelde afwegingsmethodiek. In de afdelingen zullen diverse AMP's (assetmanagement plannen) nader uitgewerkt worden.

De in 2021 geactualiseerde dienstverleningsvisie zal in 2022 geïmplementeerd worden. Op basis hiervan zal eind 2022 een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) gehouden worden om de dienstverlening te ijken en waar nodig verder te verbeteren.

Om te blijven voldoen aan onze compliance worden diverse nieuwe wetten vanaf 2022 doorgevoerd.

Organisatie ontwikkeling en ICT

Een belangrijk onderdeel van de doorontwikkeling van WDODelta is het verbeteren van het proces van strategie en beleidsvorming. Het proces is opnieuw ingericht en de organisatie wordt hierop aangepast. De implementatie hiervan vindt plaats in 2022.

Het hybride werken krijgt, na een pilotperiode in 2021, ook in 2022 meer vorm en inhoud. Het hybride werken zal verder geïmplementeerd worden.

Vanaf 2022 zullen een aantal concern brede ICT applicaties aanbesteed worden. De ervaringen van het recent geïmplementeerde financieel systeem All Solutions (2020/2021) heeft geleerd dat invoering van organisatiebrede applicaties veel tijd en energie vergt van de organisatie: voorbereiding, afstemming, scholing en aanpassing van processen.

Informatieveiligheid heeft in 2022 hoge prioriteit. Op basis van het opgestelde plan van aanpak eind 2021 worden in 2022 verschillende maatregelen doorgevoerd. De verwachting is dat hiervoor op korte termijn extra middelen nodig zijn. Hier komen wij in de begrotingsbrief 2023 op terug.

Planning en Control

Binnen de Waterschappen zijn er in de komende jaren diverse beleidsveranderingen te verwachten met betrekking tot de verslagleggingsvoorschriften, het belastingstelsel, de introductie van een Rekenkamer en het als dagelijks bestuur afleggen van een rechtmatigheidsverklaring. In 2022 zullen we deze op deze ontwikkeling op de voet volgen en zodra deze ontwikkelingen meer concreet worden zullen wij daar in de P&C-cyclus nader aandacht aan besteden.

Verder vraagt de doorontwikkeling van ons nieuwe financieel systeem onze aandacht en oriënteren wij ons op mogelijkheden om onze P&C-instrumenten verdergaand te digitaliseren. In 2022 wordt de accountsdienst opnieuw aanbesteed.

9.2 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen tussen boekjaar 2021 en boekjaar 2022 op hoofdlijnen. Onderstaand wordt de ontwikkeling met betrekking tot de personele lasten kort samengevat, waarna de ontwikkeling met de goederen en diensten in detail wordt getoond. De ontwikkeling van de kapitaallasten wordt niet nader toegelicht, omdat hiertoe een gedetailleerde analyse van de verschuivingen binnen de investeringsportefeuille benodigd is. De kapitaallasten vallen lager uit dan de verwachting bij de begrotingsbrief.

Personeelslasten

Voor het begrotingsjaar 2022 zijn alle premies sociale lasten en pensioenen geactualiseerd en is de cao voor 2021 verwerkt. Verder zijn de personeelslasten in de meerjarenraming 2022-2025 doorgerekend met een verhoging van 0,5% per 1 januari 2022. De volgende jaren is met 2,0% loonstijging gerekend. In de meerjarenraming 2021-2024 werd uitgegaan van een jaarlijkse verhoging met 2,0%.

Goederen en diensten

Voor de meerjarenraming 2022-2025 is een algemene prijsindexering voor goederen en diensten opgenomen van 2,0%. In de meerjarenraming 2021-2024 is al rekening gehouden met deze prijsindexatie. De prijsindexering heeft een structureel cumulerend effect van € 800.000 per jaarschijf. In de begroting 2022 zijn budgetten selectief verhoogd voor inflatoire effecten.

Per programma zijn de volgende mutaties te vermelden:

Programma Watersysteem

De hogere netwerkkosten (elektriciteit) voor watersysteem is voor € 0,2 mln. meegenomen. Daarnaast wordt er een bijdrage gedaan van € 0,1 mln. aan Haarvaten op Peil (HOP-programma). De ombuiging is voor € 0,35 mln. verwerkt in dit programma (onderhoud watergangen).

Programma Waterketen

De ombuiging is voor € 0,35 mln. verwerkt op dit programma (onderhoud/slibverwerking).

Programma Waterveiligheid

Er zijn geen grote ontwikkelingen t.o.v. de vorige begroting.

De ombuiging is voor € 0,05 mln. verwerkt op dit programma (inhuur externen).

Programma Maatschappij en organisatie

De bijdrage van WDO Delta aan het Waterschapshuis stijgt met ingang van 2022 met € 0,16 mln. De nadere implementatie van assetmanagement is voor € 0,3 mln. in de begroting opgenomen. Hieronder vallen de tactische en operationele plannen en de inrichting en vulling van de bedrijfsapplicatie voor assetmanagement. Voor digitale transformatie is in 2022 een extra budget van € 0,14 mln. in de begroting verwerkt. Dit betreft de nadere verkenning en toepassing van nieuwe technologie en regie op de implementatie van nieuwe wetten. Voor de duurzaamheidsambities is een bedrag in de begroting opgenomen van in totaal € 0,525 mln. Dit is opgesplitst in € 0,2 mln. personeelskosten en € 0,325 mln. aan kosten van goederen en diensten. Ten behoeve van het nieuw te vormen subsidieteam is er € 0,1 mln. werkbudget verwerkt. De ombuiging is voor € 0,45 mln. verwerkt in dit programma. Het budget m.b.t. telefoonkosten is met € 0,2 mln. verlaagd. Een lagere bijdrage aan GBLT zorgt voor een invulling van € 0,25 mln.

9.3 Uitgangspunten en normen

Financiële uitgangspunten

A. Loonkostenontwikkeling

Voor het opstellen van de personeelsbegroting wordt gebruik gemaakt van de volgende uitgangspunten: organisatiestructuur (hiërarchie), formatie-omvang per afdeling, verdeling functies per afdeling, inschaling functies. De loonkosten zijn verhoogd met 0,5%.

B. Indexering van de kosten en overige opbrengsten

De prijzen voor goederen en diensten zijn in 2022 selectief met (gemiddeld) 2% geïndexeerd.

C. Rentepercentages

Uitgangspunt voor de financiering is dat de vaste activa zoveel mogelijk met permanent vermogen worden gefinancierd. Op grond van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) is een beperkte financiering met korte termijn middelen (kasgeldlening en rekening-courant) mogelijk. Hiervan wordt gezien de lage geldmarktrente optimaal gebruik gemaakt.

Voor de rente van de nieuw af te sluiten geldleningen wordt – voor het berekenen van de lasten – voor de periode 2022-2025 gerekend -met een oplopende rente van 1% in 2022 tot 2,2% in 2025. Voor de korte rente wordt uitgegaan van maximaal 0,0% voor de jaren 2022-2025. Voor de kapitaallasten is een gemiddelde financieringsrente gehanteerd van 1,08% in 2022. In latere jaren loopt dit percentage af. Van 1,02% in 2023, naar respectievelijk 1,02% in 2024 en 0,91% in 2025.

D. Omvang onvoorzien

Voor de periode 2022-2025 wordt voor onvoorzien € 0 per jaar begroot.

E. Voorgenomen investeringen

De meerjarenraming 2022-2025 is geactualiseerd. Nieuwe ontwikkelingen zijn meegenomen in de planning bij de begroting 2022. De kapitaallasten van de voorgenomen investeringen (en de nog te starten investeringen en lopende investeringen) zijn met 15% naar beneden gecorrigeerd voor de boekjaren 2022 en 2023. In de jaren 2024 en 2025 is een percentage van 20% gehanteerd. Dit vanwege het niet volledig uitputten van de investeringskredieten en de subsidies die wij in de jaren ontvangen en niet worden begroot. Tot slot de ervaringen uit het verleden dat niet alle investeringen tijdig worden uitgevoerd.

F. Bestaand beleid

De ramingen in de begroting zijn gebaseerd op bestaand beleid. Nieuw beleid is afzonderlijk aan het bestuur voorgelegd, inclusief de financiële consequenties daarvan. Besluitvorming tot aan de vergadering in oktober is in de begroting 2022 verwerkt. We streven er naar nieuw beleid op één moment per jaar aan het algemeen bestuur aan te bieden.

9.4 Incidentele baten en lasten

Definities

De paragraaf betreffende de incidentele baten en lasten bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren mogen worden beschouwd. Dit overzicht wordt getoond om de gebruiker van de begroting te helpen bij het bepalen van het formele begrotingsevenwicht.

Een eenmalige uitgave (of inkomst) wordt gedefinieerd als een begrotingspost die maximaal drie jaren is geraamd en waarvan de eindigheid vast staat. Zodoende kan een incidentele begrotingspost meerdere exploitatiejaren

voorkomen. Deze posten lopen in principe echter niet door tot buiten de scope van de meerjarenbegroting. Het laatste boekjaar bevat in principe geen incidentele lasten of baten.

Incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel worden voor jaarschijf 2022 de substantiële dan wel bestuurlijk relevante incidentele baten en lasten uiteengezet, alsmede het laatste exploitatiejaar waarin deze posten voorkomen. Ook biedt het onderstaande overzicht geen inzicht in de integrale lasten die met een specifiek onderwerp samenhangen. Er is sprake van (mogelijke) samenhang met structurele lastenmutaties.

Tabel 17: Incidentele baten en lasten (x € 1.000)

L/B.	Kostengroep	Omschrijving	2022	2023	2024	2025
L	Goederen en diensten	NOVI samenwerkingsverband	€ 200			
L	Personeel	1,5 fte RIVUS en Fluvius	€ 105	€ 105		
B	Personeel	Opbrengst detachering aan het Waterschapshuis	€ -100	€ -100	€ -100	
L	Goederen en diensten	Implementatie assetmanagement	€ 300			
L	Goederen en diensten	Implementatie nieuwe wetten	€ 100			
L	Goederen en diensten	Digitale transformatie: verkenning/toepassing nieuwe technologie	€ 40			
L	Personeel	Inhuur WOM	€ 300			
L	Goederen en diensten	Verminderen kwetsbaarheid procesautomatisering	€ 234	€ 234		
L	Goederen en diensten en Personeel	Duurzaamheid	€ 525			
B	Reserves	Onttrekking egalisatiereserve watersysteemheffing	€ -4.000	€ -3.250	€ -1.500	
B	Reserves	Onttrekking egalisatiereserve zuiveringsheffing	€ -1.350	€ -850	€ -350	
TOTAAL			€ -3.646	€ -3.861	€ -1.950	€ 0

9.5 Kostentoerekening

Vanwege het belang van de toepassing van bedrijfseconomische principes is in artikel 4.2, vierde lid van het Waterschapsbesluit de eis opgenomen dat de interne kostentoerekening op bedrijfseconomische wijze gebeurt. Daarnaast is in artikel 4.15 opgenomen, welke kostendragers in de verslaggeving worden opgenomen.

De kostentoerekening en budgetindeling zijn primair bedoeld voor interne sturing. De toerekening van kosten leidt op het niveau van individuele beheerproducten (administratie) niet tot een integrale kostprijs. Gezien de aard en samenstelling van de indirecte kosten en het doel dat de toerekening van indirecte kosten dient kan worden volstaan met het toepassen van de eenvoudige opslagmethode (omslag naar rato directe kosten).

Uitgaande van de keuze voor de opslagmethode wordt de wettelijk verplichte toerekening van directe en indirecte kosten aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer vanuit de vier programma's als volgt gerealiseerd:

1. de programma's Waterveiligheid en Watersysteem worden opgeteld en aan de taak watersysteembeheer toegerekend;
2. het programma Waterketen wordt aan de taak zuiveringsbeheer toegerekend;
3. het programma Maatschappij en organisatie wordt vervolgens naar rato van de rechtstreeks aan de taken watersysteembeheer respectievelijk zuiveringsbeheer toegerekende directe kosten verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Vanwege het vaste karakter van de kosten in het programma M&O, voornamelijk bestaande uit personeels- en kapitaallasten, wordt voor de toerekening van de indirecte kosten een voorcalculatorische verdeling (%) over de taken gehanteerd. Deze wordt jaarlijks in de begroting vastgesteld. Voor 2022 geldt een verdeling van 62,6% (watersysteembeheer) en 37,4% (zuiveringsbeheer). In 2021 was die verhouding 62,9% en 37,1%.

9.6 Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen

In deze paragraaf wordt ingegaan op bedragen die rechtstreeks aan voorzieningen of bestemmingsreserves worden onttrokken.

Onttrekkingen aan algemene en bestemmingsreserves

De reserves bestaan uit:

- ↳ algemene reserve per taak: zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement.
- ↳ bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie per taak: kan ingezet worden om tariefwijzigingen te matigen (aanwending 2022 en verder: zie voorstel).
- ↳ bestemmingsreserve HWBP: wordt als dekking ingezet als er een overschrijding plaatsvindt op de beschikbaar gestelde kredieten voor HWBP-projecten

Onttrekkingen aan voorzieningen

Onderstaande voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn gevormd voor specifieke kosten, verplichtingen, verliezen of risico's welke zijn ontstaan in het verleden en waarvan de omvang op voorhand redelijk is in te schatten.

Voormalige bestuurders en personeel

Gedeputeerde Staten van Overijssel en Drenthe hebben de uitkering- en pensioenverordening van de leden van het Dagelijks Bestuur voor de waterschappen in Drenthe vastgesteld. Aan de voorziening worden onttrokken de uitkeringen van de voormalige voorzitters en oud-dagelijks bestuursleden. Dit in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het hebben van het recht op de uitkering van wachtgeld. De jaarlijkse toevoeging betreft een rentevergoeding vanwege de berekende contante waarde van deze voorziening.

Het verwachte verloop van deze voorziening ziet er als volgt uit:

Prognose stand per 1-1-2022	€ 2.360.000
Toevoeging	€ 68.000
Onttrekking	€ 82.000 -/-
Prognose stand per 31-12-2022	€ 2.346.000

Wachtgeld voormalig bestuurders

Op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) ontvangen dagelijks bestuursleden na aftreden een wachtgelduitkering. Voor de hieruit voortvloeiende verplichtingen vormt het waterschap een voorziening. Nieuw ontstane verplichtingen in een jaar worden toegevoegd aan de voorziening en de werkelijk uitbetaalde uitkeringen worden onttrokken.

Prognose stand per 1-1-2022	€ 959.000
Toevoeging	€ 0
Onttrekking	€ 50.000 -/-
Prognose stand per 31-12-2022	€ 909.000

Jubilea-uitkeringen

Dit is een voorziening voor alle uit hoofde van de geldende arbeidsvoorwaarden opgebouwde rechten van werknemers en bestuursleden van het waterschap op jubilea-uitkeringen voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. De voorziening is bepaald naar beste schatting voor huidige werknemers en bestuurders, waarbij rekening wordt gehouden met de 'blijfkans'.

Prognose stand per 1-1-2022	€ 889.000
Toevoeging	€ 0
Onttrekking	€ 0 -/-
Prognose stand per 31-12-2022	€ 889.000

Thuiswerkfaciliteiten

Op basis van de CAO is er per medewerker een budget beschikbaar voor het inrichten van de thuiswerkplek. Dit budget is voor maximaal 5 jaar beschikbaar gesteld. We hebben op dit moment nog geen relevante gegevens over de aanwending van dit budget.

Prognose stand per 1-1-2022	€ 270.000
Toevoeging	€ 0
Onttrekking	€ 0 -/-
Prognose stand per 31-12-2022	€ 270.000

Tabel 18: Verloopstaat reserves en voorzieningen (per ultimo boekjaar)

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Begroting 2021
	2023	2024	2025		
Algemene reserves:					
Watersysteemheffing	5.100	5.100	5.100	5.100	4.500
Zuiveringsheffing	2.900	2.900	2.900	2.900	2.500
Egalisatiereserve:					
Watersysteemheffing	11.100	7850	6.350	6.350	6.708
Zuiveringsheffing	1.150	300	-50	-50	2.786
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	20.250	16.150	14.300	14.300	16.494
Voorzieningen:					
Pensioenen voormalige bestuurders en personeel	2.346	2.416	2.486	2.558	2.683
Wachtgeld voormalige bestuurders	909	859	809	759	692
Jubilea-uitkeringen	889	889	889	889	851
Thuiswerkfaciliteiten	270	270	270	270	0
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.414	4.434	4.454	4.476	4.226

9.7 Risicomanagement en Weerstandsvermogen

De focus van de bestuurlijke dialoog over risico's verschuift. Waar in voorgaande jaren in deze begrotingsparagraaf eenduidig de focus werd gelegd op het "weerstandsvermogen" (financiële focus), wordt daar nu het "risicomanagement" (strategische focus) aan toegevoegd.

De aanleidingen voor de focusverschuiving vormt de wens van het algemeen bestuur, om de uitgangspunten van assetmanagement onderdeel te maken van de sturing. Een belangrijk uitgangspunt van assetmanagement vormt het maken van samenhangende afwegingen in de driehoek: kosten, prestaties en risico's.

De gewenste koers ten aanzien van de kosten en prestaties werd de afgelopen jaren al via de planning en control-cyclus overeenkomen. Daar komt de gewenste koers met betrekking tot risico's bij.

Werkwijze

De bruikbaarheid van bestuurlijk informatie wordt bepaald door de kwaliteit. Deze is geborgd door - via workshops - tientallen ambtelijk experts te bevragen, om risico's vanuit een selectie van invalshoeken te benoemen¹. Deze aanpak leidt niet direct tot een volledig risicoprofiel, maar legt accenten voor het verbreden van het profiel vanuit verschillende perspectieven.

Tijdens de workshops is gesproken over risico's in relatie tot het tijdvak van de watervisie (2022-2030). Het accent van het gesprek over risico's lag op de risicobriden: het bereiken van

¹ De gekozen invalshoeken betreffen: begrotingsprogramma's, deelprogramma's, corona, wet- en regelgeving, organisatieontwikkeling, fraude en eigendommen zuiveringsbeheer.

doelen, de wens om efficiënt te handelen, compliant te zijn met wet en regelgeving en om risico's met materiële financiële impact te onderkennen. Door meerdere risicobrillen te hanteren, ontstaat een beter zicht op risico's.

Ter voorbereiding op de begrotingsbrief zal het risicoregister verder worden uitgewerkt. Daarbij zal onder andere worden beoordeeld welke beheersstrategieën voor de onderkende risico's opportuun zijn, in relatie tot de bestaande programmering (lees: de doelen en maatregelen in de tijd en de bijbehorende kosten). Deze afweging vormt vervolgens het uitgangspunt voor het samenstellen van de begroting 2023.

Opbouw

In deze paragraaf wordt eerst kort het beleid met betrekking tot risicomanagement getoond. Vervolgens worden de risico's met de grootste financiële impact gepresenteerd. De financiële risico's leiden tot een verwachte behoefte aan dekkingsmiddelen. Onder het kopje weerstandsvermogen wordt deze behoefte nader geduid. Daarna wordt opgave gedaan van de risico's die zijn benoemd vanuit de "niet financiële" risicobrillen.

Beleid

Het actuele beleid van WDO Delta laat zich kort schetsen door een tweetal bepalingen:

- ↳ In hoofdstuk 3 van het beleid Weerstandsvermogen Risicomanagement Reserve en Voorziening (WRRV) wordt bepaald dat: 'Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen: de weerstandscapaciteit enerzijds, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's anderzijds, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.'

- ↳ In hoofdstuk 5 van het beleid WRRV wordt bepaald dat: De beleidslijn van WDO Delta is dat de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserves. Gezien de geheel eigen dynamiek van tariefstelling wordt de onbenutte belastingcapaciteit nihil verondersteld. De stille reserves worden niet betrokken in de weerstandscapaciteit, omdat onzeker is wanneer en in welke omvang deze middelen beschikbaar komen. Eventuele begrotingsoverschotten kunnen door het algemeen bestuur via de resultaatbestemming toegevoegd worden aan de algemene reserves. Voor de resultaatbestemming maken zij geen onderdeel uit van het weerstandscapaciteit.'

Het Waterschapsbesluit schrijft voor, dat de paragraaf weerstandsvermogen – naast een duiding van de weerstandscapaciteit en het beleid – ook een inventarisatie en een weergave van de beheersing van de risico's bevat. Daarbij is in deze paragraaf het accent gelegd op de beheersing van de niet financiële risico's. Risico's met impact op de reservepositie worden immers via een reservering afgedekt.

Risico's met de grootste financiële impact

Onderstaand wordt de top 5 financiële risico's weergegeven. De top 5 kent grotendeels dezelfde risico's als bij de actualisatie die in 2020 is uitgevoerd. Binnen de top 5 (en in de breedte van het profiel) zien we een toename van de risico's gerelateerd aan "digitaal veilig werken".

Figuur 27: Top 5 financiële risico's

Nr.	Risico	Oorzaken	Gevolgen
1	Informatieveiligheid, hack, informatielek, verkoop data, geen toegang tot data.	Inbreuk op netwerk, oneigenlijk gebruik, nalatigheid, conversie van systemen	Discontinuïteit bedrijfsvoering, aansprakelijkstelling, boete door autoriteit persoonsgegevens
2	Hogere energielasten	Marktomstandigheden, Uitvallende zonnepanelen. Wisselende weersomstandigheden. Hogere energievraag.	Flink stijgende kosten, aanvullend inkopen energie en vergroening-certificaten
3	Waterschap is als eigenaar van een brug (van substantiële omvang), gemalen of andere assets genoodzaakt herinvesteringen te plegen en draagt de asset daarna over aan een gemeente	Bruggen, gemalen of andere assets kunnen alleen in beheer worden overgedragen als ze een goede staat van onderhoud hebben, of de kosten voor onderhoud worden afgekocht	Investeringen die niet ten lasten van de kapitaallasten gebracht kunnen worden
4	Significantie discontinuïteit van het zuiveringsproces	Illegale lozing, Calamiteit bij industriebedrijf, vandalisme, etc.	Herstelproces en slibafzet' - (mogelijk) - Inzet team handhaving opsporing veroorzaker; - Inzet medewerkers bestrijden gevolgen (calamiteit); - Verhalen van de kosten op veroorzaker (juridisch).
5	Breuk van persleiding van significante omvang	Gestuurde boring, plaatsing opstallen, mechanische schade	Reparatie kosten, transporten van afvalwater, gevolgschade omgeving in begroting investeringspost opgenomen voor urgent onderhoud/reparatie

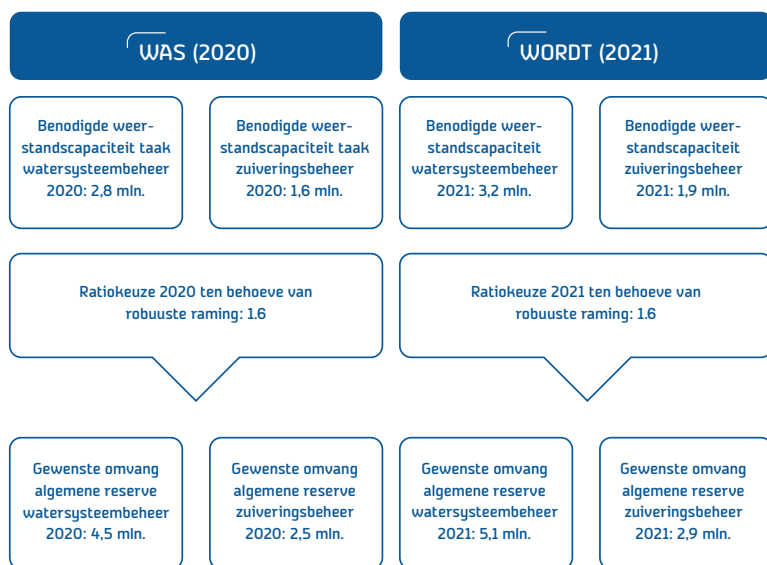
Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's met financiële impact stelt ons in staat, om vast te stellen welke dekking benodigde is de gevolgen van risico's op te vangen. De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

- Er is een statistische berekening gemaakt (Monte Carlo Simulatie).
- Risico's zijn naar hun aard eenmalig. De gevolgen van de geïnventariseerde risico's zijn daarom eenmalig meegenomen om de berekening.

- Risico's zijn relatief gekwantificeerd. Dit wil zeggen dat er gebruik is gemaakt van orde van groottes om de impact van risico's te bepalen.
- In de berekening zijn projectgebonden risico's, indirecte financiële effecten en gevolgen van beleidskeuzes niet meegenomen.
- Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is een zekerheidspercentage van 90% gehanteerd (in 90% van de gevallen voldoende vermogen om de totale verwachte schadelast van de risico's te dekken).
- Er is behoudend omgegaan met het reserveren van middelen voor risico's in de toekomst (>2025), indien kwantificering nu nog arbitrair is.

Figuur 28: Ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit

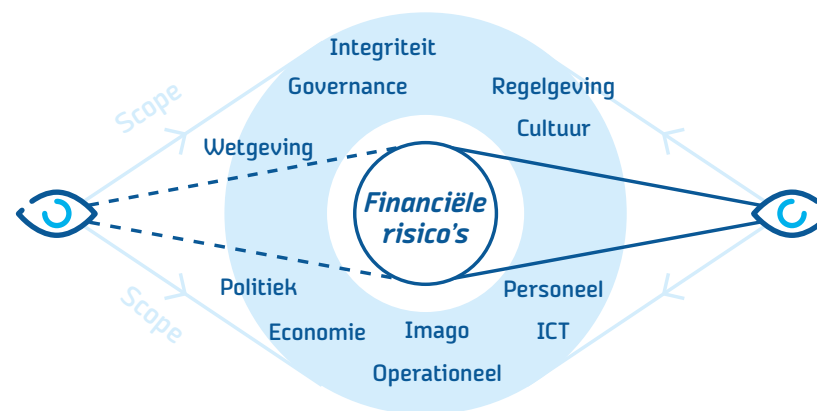
Op basis van de berekening (zie bovenstaande figuur) blijkt dat de gewenste omvang van de algemene reserve per taak stijgt. Wanneer de gewenste robuustheid (ratiokeuze) van de weerstandscapaciteit constant wordt gehouden, stijgt de benodigde weerstandscapaciteit voor de taak watersysteembeheer naar € 5,1 mln. en de benodigde weerstandscapaciteit van de taak zuiveringsbeheer naar € 2,9 mln. Een dergelijke stijging is in lijn met de bedrijfsvergelijking inzake de weerstandscapaciteit, zoals gepresenteerd bij de herijking van het weerstandsvermogen in oktober 2020.

De via Monte Carlo simulatie berekende weerstandscapaciteit neemt licht toe. Grotendeels als gevolg van toenemend inzicht in risico's gerelateerd aan "digitaal veilig werken". Deze groep van samengevoegde risico's vormt het risico met de grootste financiële impact.

De grootste niet financiële risico's

Door meerdere risicobrillen te hanteren, stellen we ons in toenemende mate in staat om slim met risico om te gaan. Door een breder palet van risico's te benoemen (lees: risico niet alleen op basis na financiële gevolgen te wegen) ontstaat een groter zicht op risico's. Vooral ten aanzien van risico's die op de langere termijn spelen. Door risico te benoemen kunnen we deze gaan koppelen aan de ondernemingsstrategie, de bijbehorende doelenboom en aan de uitgangspunten voor de programmering.

Figuur 29: risicobrillen

Door een breder palet van risico's te betrekken bij onze P&C-cyclus, zetten we een mechanisme neer om voorspelbaarder te worden. De belangrijkste voorlopige inzichten die we hebben opgedaan, zijn samengevat in de onderstaande tabel.

Figuur 30: Top risico's lange termijn (excl. projecten risico's, excl. financiële risico's)

Nr.	Risico	Oorzaken
1	Mobiliteit en arbeidsmarkt: Als gevolg van de trend dat de arbeidsmarktparticipatie af gaat nemen in onze regio (krappere arbeidsmarkt) en een groter wordend verloop als gevolg van toenemende uitstroom wegens pensionering; bestaat de kans dat WDDelta onvoldoende gekwalificeerde medewerkers op het juiste moment beschikbaar heeft. Dit met als resultaat dat de werkzaamheden niet tijdig of efficiënt kunnen worden uitgevoerd.	Om concurrerend te zijn en blijven op de arbeidsmarkt, biedt WDDelta medewerker kansen op groei en concurrerende arbeidsvoorwaarden. In hoeverre huidige voorwaarden aansluiten bij de toekomstige arbeidsmarkt, wordt via een strategisch personeelsplan geduid.
2	Strategische positionering: Als gevolg van steeds sneller veranderende omgeving, stakeholders, belangen en wetgeving; bestaat de kans dat er vertraging ontstaat in uitvoering van de programma's; met als resultaat dat doelen uit de doelenboom niet gerealiseerd worden ten aanzien van met name waterkwaliteit en beschikbaarheid.	De NOVI toont bijvoorbeeld het voornemen om tienduizenden woningen in o.a. ons beheergebied te realiseren; die niet automatisch optimaal geografisch zijn verdeeld vanuit het perspectief van onze taken en doelen. Ter beheersing van dit risico haakt WDDelta aan bij de visieontwikkeling van andere overheden, om aan de voorkant invloed uit te oefenen. Dit vraagt om een doorontwikkeling van de positionering van zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie.

3	Duurzaamheid: In het kader van duurzaamheid streeft WDDelta verschillende doelen na, waarbij ook een samenhang (raakvlakken) tussen de doelen broeikasgasneutraal en circulariteit aandacht behoeft, waardoor er nu onzekerheid bestaat of doelen (tijdig) bereikt worden.	Vooralsnog zetten we ten aanzien van duurzaamheid "no regret" stappen richting het einddoel, waarbij we in lijn handelen van de verrichtingen van medeoverheden. In 2022 zal er aandacht zijn voor het verder programmatisch organiseren van duurzaamheid; waarmee we ernaar streven om nader zicht te krijgen op kansen en risico's op de langere termijn.
4	KRW en NBW: Maatregelen m.b.t. de KRW en NBW worden genomen in een complexe omgeving (deels uitvoering door derden; deels afhankelijk van draagvlak en beschikbaarheid van grondposities) en op basis van areaalgegevens die niet altijd actueel (Legger) en voldoende accuraat (Kadaster) zijn; met als gevolg dat doelen niet tijdig worden gehaald en/of de investeringen hoger zijn dan geraamd en/of maatregelen worden genomen die onvoldoende effect sorteren.	Om het bereiken van de doelen m.b.t. KRW en NBW maximaal te faciliteren, is er een programma-organisatie WOM in het leven geroepen. Er wordt gestuurd op het - binnen de afgesproken condities - maximaal bereiken van de doelen. Mede door afstemming met programma's van derden te intensiveren. Voorspelbaarheid ten aanzien van de programmering wordt verhoogd door inmeten van het watersysteem voorafgaand aan projecten en in het dagelijks beheer via bijv. de slimme kraan. Daarnaast geeft het kadaster prioriteit aan het voor ons gebied in beeld brengen waar risico's met betrekking tot accuraatheid spelen.
5	Wetgeving: Als gevolg van snelle verandering en implementatie van diverse wet- en regelgeving bestaat de kans dat WDDelta onvoldoende snel kan anticiperen op deze wetgeving, met als resultaat dat bestuurlijke besluitvorming beïnvloed wordt, de organisatie niet tijdig gereed is om op alle onderdelen te voldoen aan deze wetgeving (compliance) of minder efficiënt functioneert.	We stellen prioriteiten t.a.v. de focus op ontwikkeling en implementatie van wet- en regelgeving. Diverse ontwikkelingen (bijv. lozingseisen of afvalstoffenheffing) bevinden zich in een voorfase, waardoor het voor nu voldoende wordt geacht om de ontwikkeling te volgen. Het accent ligt nu op de in hoog tempo veranderende wet- en regelgeving ten aanzien van het digitaal landschap van decentrale overheden.

In de besluitvorming over het weerstandsvermogen in 2020, vormt de corona-crisis de trigger om het zicht op risico's te verbreden. Corona komt echter niet voor in de top 5. Wat de corona pandemie vooral heeft laten zien, is dat er situaties kunnen ontstaan waarbij het beschikbaar hebben van bijvoorbeeld personeel, werklocaties externe middelen en diensten en werklocaties niet als zekerheid kan worden verondersteld. Waarschijnlijk zal een eventuele nieuwe pandemie (virusvariant) weer andere kenmerken en consequenties hebben. Het is daarom belangrijk om zicht te hebben en houden op de kritische bedrijfsprocessen (dit overzicht is aan het begin van de pandemie gemaakt) en daar waar mogelijk algemene preventieve maatregelen te nemen. De verwachte impact van corona op de continuïteit van onze organisatie schatten wij – gegeven de huidige voortgang van de crisis – als beperkt in.

9.8 Financiering

Inleiding

Het treasurybeleid van WDOdelta is vastgelegd in de Verordening financieel beleid en beheer en nader uitgewerkt in het treasurystatuut. Zowel de verordening als het statuut beogen het financieringsbeleid transparant te maken. Met als doel om de risico's zo goed mogelijk te beheersen binnen de vastgestelde kaders.

Algemene ontwikkelingen

De economie herstelt sneller dan verwacht. De overheidsschuld is door de coronacrisis wel opgelopen. Het Centraal Planbureau (CPB) voorspelt voor 2022 een economische groei van 3,5 procent. De Europese Centrale Bank (ECB) laat naar verwachting haar rentetarieven in 2022 nog ongewijzigd en handhaaft de huidige opkoopprogramma's van obligaties in 2022. De hoogte en sterke stijging van de inflatie wordt door velen gezien als tijdelijk en zal in 2022 naar verwachting lager worden. De verwachting is dat de rentetarieven op de Nederlandse geld- en kapitaalmarkt in 2022 historisch gezien laag zullen blijven en een lichte stijging zullen vertonen ten opzichte van het huidige niveau.

Schatkistbankieren

Naar verwachting worden er in 2022 geen tijdelijk overvloedige financiële middelen afgedragen aan de Nederlandse schatkist vanwege de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat een geraamde te ontvangen subsidie van het Hoogwater beschermingsprogramma van € 21 mln. daadwerkelijk ontvangen zal worden. De beschikbare financiële middelen zullen onder de doelmatigheidsdrempel van € 3 mln. blijven. De drempel is sinds 1 juli 2021 verhoogd en bedraagt 2% (ministeriële norm) van het begrotingstotaal 2022.

Rente en risicobeheer

Rentebeheer

Voor het rentebeheer dient onderscheid gemaakt te worden tussen:

- ↳ *Rente op de geldmarkt (leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar).*
Voor een kasgeldleningen en rekening courant krediet verwachten wij in 2022 een rentepercentage te betalen van ten hoogste 0,0%.
- ↳ *Rente op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar).*
Voor een langlopende fixe geldlening met een looptijd van twintig jaar verwachten wij in 2022 een rentepercentage te betalen van ten hoogste 1%.

Gezien het relatief grote verschil tussen de te betalen rentepercentages op de kapitaal- en geldmarkt zal in 2022 gekozen worden om in eerste instantie voor kortlopende financiering te kiezen tot ten hoogste de kasgeldlimiet 2022. Eventueel zullen er aanvullend langlopende geldleningen afgesloten worden.

Risicobeheer

Het rente-risicoprofiel van WDOdelta ten aanzien van toekomstige rente-fluctuaties is laag. In de huidige geldleningenportefeuille bevinden zich geen langlopende geldleningen met tussentijdse renteherzieningsmomenten. Krediet-, koers- en valutarisico's worden niet gelopen.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet voor 2022 is € 31 mln. en bedraagt 23% (ministeriële norm) van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. De kasgeldlimiet is gericht op het beperken van het renterisico op de kortlopende financiering, waarbij de gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal (Q) de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. Om aan de kasgeldlimiet te kunnen blijven voldoen, zullen naar verwachting langlopende geldleningen in 2022 afgesloten worden.

Tabel 19: Kasgeldlimiet

(bedragen x € 1 mln.)	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022
Kasgeldlimiet	31	31	31	31
Schuld in rekening-courant	22	22	16	18
Kasgeldleningen	0	0	0	0
Ruimte onder de norm	9	9	13	18

Renterisiconorm

De renterisiconorm is het risico dat voort kan vloeien uit een renteherziening en/of uit de herfinanciering van lopende langlopende geldleningen). De norm mag volgens de Uitvoerings- regeling Financiering decentrale overheden (UFDO) niet hoger zijn dan 30% van het bruto begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar.

De renterisiconorm voor het jaar 2022 is € 41 mln. en heeft als doel om fluctuaties in rentelasten over de jaren heen te kunnen beheersen. In onderstaande tabel is het verloop van de renterisicoruimte over de jaren 2022 tot en met 2025 opgenomen.

Tabel 20: Renterisiconorm

(bedragen x € 1 mln.)	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Renterisiconorm	41	42	43	44
Aflossingen en renteherzieningen	11	1	1	16
Ruimte onder de norm	30	41	42	28

Rente-omslagpercentage

Vanwege het hanteren van integrale financiering worden de rentelasten met betrekking tot de investeringen toegerekend aan de programma's via een renteomslag-percentage. In 2022 wordt uitgegaan van een percentage van 1,08%.

Financieringstekort

Naar aanleiding van de berekening van het rente-omslagpercentage voor 2022 is ook het te verwachten financieringstekort voor 2022 bepaald. Dit tekort ontstaat met name door uitgaven met betrekking tot de in 2022 voorgenomen netto-investeringen, lopende investeringsprojecten en door in 2022 te betalen aflossingen (en rente) van bestaande geldleningen (herfinanciering). Het financieringstekort zal naar verwachting voor ten hoogste € 30 mln. worden gedekt door in 2022 langlopende geldleningen aan te trekken. In de resterende financieringsbehoefte zal worden voorzien door gebruik te maken van kortlopend rekening courantkrediet en kasgeldleningen.

Rente-omslagpercentage

De rentelasten met betrekking tot de investeringen worden toegerekend aan de programma's via een rente-omslagpercentage. Op basis van de begrotingscijfers 2022 bedraagt de omslagrente 1,08%.

Tabel 21: Berekening rente-omslagpercentage

(bedragen x € 1)	Begroting 2022
Rente kortlopende en langlopende leningen	€ 3.499.934
Rente verstrekte geldleningen	€ -10.000
Saldo door te rekenen externe rente	€ 3.489.934
Bespaarde rente over eigen vermogen	€ 408.010
Bespaarde rente over voorzieningen	€ 86.080
Geactiveerde rentelasten (bouwrente)	€ - 715.860
Saldo door te rekenen interne rente	€ -221.770
Totale te berekenen rente vaste activa	€ 3.268.164
Vaste activa (Jaarrekening)	€ 250.405.784
Onderhanden activa	€ 41.388.834
Voorgenomen investeringen	€ 3.350.421
Grondbank	€ 5.938.832
Hypotheek	€ 37.602
Overige leningen	€ 174.956
Totale investeringsbehoefte	€ 301.296.429
Rente-omslagpercentage 2022	1,08%

9.9 Verbonden partijen

WDDelta participeert in een aantal verbonden partijen. Dit vormt een manier om beleidsvoornemens uit de programma's uit te kunnen voeren. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Een bestuurlijk belang heeft het waterschap wanneer deze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als hij stemrecht heeft. Een financieel belang heeft het waterschap als financiële middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Beleid ten aanzien van de verbonden partijen

In verschillende beleidssectoren van het waterschap, met verschillende motieven, komend vanuit verschillende uitgangsposities, is de afweging gemaakt voor het aangaan van een bestuurlijke participatie en is gekozen voor een specifieke juridische constructie. Per participatie wordt hieronder onder andere aangegeven welk beleid de verbonden partij uitvoert en wat de uitvoering van dit beleid het waterschap oplevert.

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT)

Vestigingsplaats	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	GBLT is het gemeenschappelijk belastingkantoor dat de heffing en invordering verzorgt van de belastingen van vijf waterschappen en zes gemeenten. Hierdoor worden de maatschappelijke kosten van het innen van de belastingen zo laag mogelijk gehouden	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage bedraagt € 2,63 mln.	
Ontwikkelingen	De gemeente Ommen sluit aan bij GBLT (1e jaar o.b.v. een DVO).	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen (incl. resultaat)	2.064	4.104
Vreemd vermogen	6.298	4.882
RESULTAAT		4.104

Gemeenschappelijke Laboratoriumorganisatie (Aqualysis)

Vestigingsplaats	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	Aqualysis is een waterlaboratorium dat werkzaamheden verricht voor o.a. waterschappen. Deze zijn ook deelnemer in de bedrijfsvoerings- organisatie. Deze organisatievorm is verankerd in gemeenschappelijke regeling Aqualysis (statuut). Het is een praktische oplossing voor het aansturen van een samenwerkingsverband, welke grotendeels uitvoerende taken realiseert. In de regeling nemen Zuiderzeeland, Vechtstromen, Drents Overijssels Delta, Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel deel. Ook behoren diverse overheden en bedrijven tot de klantenkring. Door chemisch, bacteriologisch en biologisch onderzoek te verrichten is de controle op de naleving van vergunningen, het beheersen en beoordelen van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de controle op het zuiveren van afvalwater mogelijk.	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage bedraagt € 2,6 mln. Aqualysis betaalt aan Drents Overijsselse Delta € 0,2 mln. voor de ondersteunende dienstverlening.	
Ontwikkelingen		
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen (incl. resultaat)	0	282
Vreemd vermogen	8.018	13.442
RESULTAAT		282

Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het vlak van Informatie en communicatie-technologie. Het doel is het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen waterschappen en andere overheden die ook actief zijn in de 'natte' sector. Via Het Waterschapshuis spannen waterschappen zich gezamenlijk in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren en om kostenbesparing op ICT uitgaven te realiseren.	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage bedraagt € 1,1 mln.	
Ontwikkelingen		
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	11.839	12.215
RESULTAAT		0

De Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt alle waterschappen in Nederland in het nationale en internationale speelveld met betrekking tot het beheer van waterkeringen, het regionale waterbeheer en het zuiveren van afvalwater. Tevens stimuleert het kennisuitwisseling en samenwerking en is het de werkgeversorganisatie van de medewerkers van alle waterschappen.	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage bedraagt € 0,6 mln.	
Ontwikkelingen		
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen (incl. resultaat)	1.778	1.993
Vreemd vermogen	13.209	15.546
RESULTAAT		216

Stichting STOWA

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Stichting	
Openbaar belang	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerder in Nederland, die toegepaste kennis vergaart, verspreidt en implementeert. Deze hebben de waterbeheerders nodig om de opgaven waar zij in hun werk voor staan goed uit te kunnen voeren. Deelnemers zijn waterschappen en provincies, die gezamenlijk het werk van de stichting financieren.	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage bedraagt € 0,36 mln.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen (incl. resultaat)	8.677	10.828
Vreemd vermogen	3.943	8.626
RESULTAAT		0

N.V. Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang	De Nederlandse Waterschapsbank is financiële dienstverlener van de Nederlandse publieke sector. Met een gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de bank mede bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het aandelenbezit van het waterschap bij de NWB is niet verhandelbaar en brengt geen financieel risico met zich mee. De aandelen zijn tegen de verkrijgingswaarde op de balans geplaatst.	
Jaarlijkse bijdrage	In 2022 wordt rekening gehouden met een te ontvangen dividend- uitkering met betrekking tot boekjaar 2021 van € 2,3 mln.	
Ontwikkelingen	De ECB heeft in juli 2021 besloten om haar aanbeveling om geen dividend uit te keren niet meer te verlengen na 30 september 2021. De uitbetaling van dividend over 2019 en 2020 zal in 2021 plaatsvinden. In 2022 zal dividend over 2021 worden ontvangen.	
Financiële gegevens x € 1 mln.	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen (incl. resultaat)	1.796	1.827
Vreemd vermogen	94.409	105.055
RESULTAAT		81

Wij Windenergie Staphorst B.V.

Vestigingsplaats	Staphorst	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	De B.V. is onderdeel van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst (WDS) en is opgericht voor het realiseren, exploiteren van een windpark. Het waterschap heeft als streven energieneutraal te werken per 2025. In Staphorst wordt daarom deelgenomen in een windpark, opgezet door de lokale coöperaties. Er is hiervoor door het waterschap samen met de lokale coöperatie Wij Duurzaam Staphorst een organisatie "Wij windenergie Staphorst BV" opgericht. Eind 2021 gaat WDDelta wellicht de participatie continueren waarbij het waterschap voor tenminste 20% participeert in het eigen vermogen, met het oog om Garanties van Oorsprong (GvO's) op naam te verkrijgen en daarmee bij te dragen aan een energie neutraler waterschap.	
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	
Ontwikkelingen	WDDelta heeft € 750.000 voorgefinancierd als medeaandeelhouder van het windpark als bijdrage in de kosten van de aanloopfase tot aan financial close. Eind 2021 zal het waterschap de geldlening wellicht omzetten in aandelen als het waterschap blijft participeren in de B.V. Een eventuele vergoeding c.q. aflossing dan wel omzetting in aandelen hangt mede samen met het al dan niet continueren van de participatie in WWS B.V.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen	255	255
Vreemd vermogen	1.470	1.470
RESULTAAT		0

Nieuwleusen Synergie Lokaal Energie Bedrijf B.V.

Vestigingsplaats	Nieuwleusen	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	Sinds 2020 aandeelhouder in Nieuwleusen Synergie Lokaal Energie Bedrijf B.V.	
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	
Ontwikkelingen		
Financiële gegevens x € 1.000	1-1-2020	31-12-2020
Eigen vermogen	€ 1.050	€ 1.050
Vreemd vermogen	€ 21.283	€ 21.283
RESULTAAT		€ niet bekend

9.10 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Hierbij zitten ook inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen.

De lidstaten van de EU die meedoen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU), hebben de euro als officiële munt. Deze lidstaten hebben in het stabiliteits- en groeipact afspraken gemaakt over het op orde houden van de overheidsfinanciën. Eén van de afspraken heeft betrekking op het begrotingstekort van landen, oftewel het EMU-tekort. Als het EMU-tekort van één van de lidstaten boven het normpercentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP) uitkomt, krijgt het land een officiële waarschuwing. In het uiterste geval kan de Europese Raad van Ministers ook boetes opleggen.

Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën vastgesteld per december 2013. Hierin is bepaald wat de decentrale overheden mogen bijdragen aan dit tekort. Op 23 mei 2018 hebben de Unie van Waterschappen, IPO en Vereniging Nederlandse Gemeenten met het kabinet afspraken gemaakt maken afspraken over de verdeling van de ruimte. De tekortnorm voor de decentrale overheden bedraagt tot 2022: 0,4% van het BBP.

De berekening van het EMU-saldo voor 2022 en de daarop volgende jaren is als volgt:

Tabel 22: Berekening EMU-saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023-2025			Begroting 2021
	2023	2024	2025		
Exploitatiesaldo voor bestemming van reserves	-4.500	-3.250	-1.000	-	-5.300
Invloed investeringen					
Bruto-investeringsuitgaven	-122.184	-166.553	-154.382	-188.412	-86.946
Investeringsbijdragen	54.884	87.288	64.009	187.637	47.383
Verkoop van materiële en immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	29.796	32.087	32.991	33.837	30.933
Invloed voorzieningen					
Toevoeging aan voorziening t.l.v. exploitatie	68	60	72	72	822
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-	-	-	-	-200
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-132	-50	-50	-50	-765
Deelnemingen en aandelen					
Boekwinst	-	-	-	-	-
Boekverlies	-	-	-	-	-
EMU-saldo	-42.068	-50.418	-58.360	33.084	-14.073
Referentiewaarde	-18.800	-19.100	-19.500	-19.900	-17.000
Vershil EMU-saldo en referentiewaarde	-23.268	-31.318	-38.860	52.984	2.927

De referentiewaarde is het maximale toegestane EMU-saldo van ieder individueel waterschap, omgerekend naar de grootte van het waterschap. De individuele EMU-referentiewaarden zijn vooral bedoeld als richtlijn voor het toegestane tekort op het niveau van de individuele overheden. WDO Delta overschrijdt de referentiewaarde in 2022. De omvang van het EMU-saldo is op langere termijn lastig te duiden, doordat deze sterk afhankelijk is van de bruto-investeringsuitgaven. Wanneer de scope van investeringen nog niet helder is, kan hier uitsluitend een indicatieve kostenraming voor worden gemaakt

10. Begrotingsbijlagen

10.1 Afkortingen

AMP	assetmanagementplan	LTO L	and en Tuinbouw Organisatie
Arbo	Arbeidsomstandigheden	MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
BIO	Baseline Informatie Overheid	MLN	Miljoen
B.V.	Besloten Vennootschap	M&O	Programma Maatschappij en Organisatie
BVZ	Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer	N2000	Natura 2000
CO2	Koolstofdioxide	NWB	Nationaal Bestuursakkoord Water
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer	NOVI	Nationale Omgevingsvisie
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie	NWB	Nederlandse Waterschapsbank
ECB	Europese Centrale Bank	N.v.t.	Niet van toepassing
EMU	Europese Monetaire Unie	OAS	Technische Optimalisatiestudie
FIDO	Financiering Decentrale Overheid	P&C	Planning & Control
GBLT	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn	PROGR	Programma
GPk	Geautomatiseerde Peilregelende Kunstwerken	RES	Regionale Energiestrategie
GGOR	Gewent Grond- en Oppervlaktewater Regime	Rwzi	Rioolwater zuiveringsinstallatie
GvO	Garanties van Oorsprong	STOWA	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
GWw	Grond-, Weg- en Waterbouw	UFDO	Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Ha	Hectare	Ve	Vervuilingseenheid
HOP	Haarvaten op Peil	WBI	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium
HR	Humanresourcesmanagement	WBP	Waterbeheerprogramma
HVO	Hydrotreated Vegetable Oil ('blauwe diesel')	WDODelta	Waterschap Drents Overijsselse Delta
HWBP	Hoogwater Beschermingsprogramma	WK	Programma waterketen
ICT	Informatie- en Communicatie technologie	WOM	Water op maat
Ie	Inwonerequivalent	WOZ	Wet Onroerende Zaken
IoT	Internet of Things	WS	Programma watersysteem
ITAF	Inspection Team Averting Floods	WV	Programma waterveiligheid
Km	kilometer	ZON	Zoetwatervoorziening Oost-Nederland
KRW	Kaderrichtlijn Water		
kWh	Kilowattuur		
LBO	Landelijke Beoordelingsronde		

10.2 Toelichtingen mutaties Begrotingsbrief 2022-2025

Bestuursbesluit na vaststelling begroting 2021

De volgende bestuursbesluiten en aanstaande bestuursvoorstellen voor nieuw beleid, hebben wij in de begrotingscijfers 2022-2025 verwerkt.

Tabel 23: Nieuwe bestuursbesluiten volgens begrotingsbrief

Progr.	Nieuwe bestuursbesluiten/-voorstellen na begroting 2021-2024 (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Omloopleiding sluis Aadorp	€ 15	€ 15	€ 15	€ 15
WS	Herbouw kaploods steunpunt Alteveer	€ 7	€ 7	€ 7	€ 7
WS	Renovatie gemalen en stuwen 2021		€ 52	€ 52	€ 52
WS	Overijssels kanaal Deventer-Raalte	€ 7	€ 7	€ 7	€ 7
WS	Verlengde Middenraai			€ 18	€ 18
WS	Marswetering fase 2 Vlierhoek			€ 12	€ 12
WK	Pilot Cellulose RWZI Dalfsen			€ 87	€ 87
WS	Bestuursvoorstel: KRW-maatregelen Langenholter/Buitenlanden/Berkum/Brinkhoek			-€ 12	-€ 12
WS	Bestuursvoorstel: Aanvullend realisatiekrediet WOM Zandwetering Wijhe		€ 50	€ 50	€ 50
TOTAAL		€ 29	€ 131	€ 235	€ 235

Autonome ontwikkelingen

Hogere netwerkkosten watersysteem

Met ingang van 2022 stijgen de kosten die wij aan de netwerkbeheerder (elektriciteit) moeten betalen structureel met € 200.000. Dit zijn extra kosten watersysteem waarop wij zelf geen invloed hebben.

Hogere netwerkkosten waterketen

Voor waterketen geldt evenzo dat de netwerkkosten stijgen. Voor 2023 gaat het om een bedrag van € 225.000, voor 2024 om € 215.000 en voor 2025 om € 205.000 extra budget.

Nieuwe cao waterschappen

Er is begin 2021 een nieuwe cao voor waterschappen afgesloten. In die cao is een aantal wijzigingen opgenomen dat tot meerkosten voor WDDelta leidt. Deze wijzigingen (inclusief de werkelijke premies) leiden tot een stijging van de personele lasten van ongeveer € 1 mln. In de begroting 2021 was rekening gehouden met een verhoging van 1% per 1 juli, dit was onvoldoende.

Verhoging bijdrage Waterschapshuis

De bijdrage van WDDelta aan het Waterschapshuis zal met ingang van het jaar 2022 met € 160.000 stijgen ten opzichte van de lopende begroting. In de begroting 2022-2025 hebben wij het budget hiervoor opgehoogd.

Nieuw beleid

Bijdrage HOP-programma

Als WDDelta willen we participeren in het HOP-programma (Haarvaten op Peil). Het betreft projecten die de waterbeschikbaarheid tijdens perioden van droogte vergroten (ZON). Hierover zal voor de zomer nog nadere bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden. Omdat participatie voor de hand ligt, houden wij in deze begrotingsbrief al rekening met de jaarlijkse bijdrage van € 100.000 die daartoe van ons gevraagd gaat worden.

Onderhoud bruggen

Het onderwerp bruggen in het beheergebied van ons waterschap heeft afgelopen periode volop de aandacht gekregen. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de wegenleggers van de inliggende gemeenten voor wat betreft de openbare wegen buiten de bebouwde kommen. Daarbij is gekeken welke verplichtingen

het waterschap eventueel daarin heeft. Daarnaast zijn het totale areaal en de verschillende categorieën en onze verantwoordelijkheid met betrekking tot deze bruggen beter in beeld. We hebben uit een aantal varianten voor de verdere aanpak een keuze gemaakt.

Voor de inventarisatie in 2022 is er inhuurbudget beschikbaar van € 160.000. Het kalenderjaar 2022 zal worden gebruikt als proefjaar om de technische staat van een aantal bruggen te onderzoeken en om het overleg te starten met partijen om de haalbaarheid van overdracht van bruggen nader te onderzoeken. Er is op dit moment geen afzonderlijk geld geraamd voor de overdracht van de bruggen. De gevolgen van de inventarisatie en de eventuele beleidswijzingen worden zo mogelijk meegenomen in de begrotingsbrief 2023.

Reductie fosfaatvracht rwzi

Voor de afgesproken reductie van fosfaat verwachten we vanaf 2023 structureel € 300.000 aan extra kosten te maken.

Toekomstige samenwerking in RIVUS en Fluvius

Het dagelijks bestuur heeft onlangs in een strategische sessie gesproken over de positie die ons waterschap wil innemen in de samenwerking in RIVUS en Fluvius. De conclusie hiervan is dat we de succesvolle samenwerking op de thema's afvalwaterketen en klimaatadaptatie willen continueren en versterken. Daarbij willen we vasthouden aan de ambitie om een sturende, medebepalende rol te spelen gericht op zichtbaarheid van het waterschap en op de kwaliteit van proces en producten. Om die ambitie te kunnen waarmaken is extra personele inzet nodig op sleutelposities in die samenwerking. Daarbij gaan we uit van een extra budget van € 135.000 voor de jaren 2022 en 2023. Uit een evaluatie in 2023 moet blijken of die extra inzet, zoals nu verwacht, structureel nodig is.

Nieuwe situatie sliblijn Echten

Vanaf 2025 zal de slibgistingsinstallatie Echten opnieuw in bedrijf zijn. De herbouw zal plaatsvinden volgens het scenario "Echten groen gas+". In het derde kwartaal van 2022 zullen wij een voorstel doen over het al dan niet toevoegen van CO2 afvang (circulair).

In onze meerjarenraming hebben wij de nieuwe situatie van Echten zo goed mogelijk verwerkt. Het gaat hierbij om de volgende mutaties voor 2025:

Vrijval kosten slibverwerking	-/-	€ 1.600.000
Kapitaallasten		€ 1.400.000
Onderhoudskosten	€	800.000
Meerkosten chemicaliën	€	256.000
Meerkosten personeel	€	160.000
TOTAAL		€ 1.016.000

Implementatie Assetmanagement

De concernbrede implementatie van assetmanagement zal in 2022 onze aandacht blijven vragen. Na de strategische planning zullen de tactische- en operationele plannen en de inrichting en vulling van de bedrijfsapplicatie voor assetmanagement onze aandacht vragen. Hiervoor is € 300.000 nodig.

Digitale transformatie: verkenning en toepassing nieuwe technologie

In 2022 continueren wij de verkenning van nieuwe technologie en innovaties ten einde die in te zetten voor doelmatiger werken en/of excellentere dienstverlening. Daarbij gaan wij concreet aan de slag met:

- ↳ Het uitvoeren van proof of concepts (experimenten uitvoeren met nieuw technologie); budget € 50.000;

- ↳ Het uitvoeren van pilots (bewezen technieken toepassen binnen de bedrijfsvoering van ons waterschap bijvoorbeeld de inzet van IoT (internet of things / sensoren); budget € 50.000;
- ↳ Projectmatig organiseren en operationaliseren van pilots waarbij naast aanschaf en implementatie aandacht en ondersteuning is voor aspecten als rechtmatigheid, juridische aspecten en inkoop; budget € 150.000;
- ↳ Optimalisatie en doorontwikkeling van innovatieve oplossingen zoals het dashboard waterveiligheid Slimme Kraan; budget € 150.000.

Om met bovenstaande concreet aan de slag te gaan is er in aanvulling op het structurele budget dat voor 2021 is toegekend een extra budget van € 40.000 nodig in 2022. Als vervolg op de verkenningen zal er in 2022 meer gerealiseerd worden en daarmee geïnvesteerd worden.

Digitale transformatie: regie op implementatie nieuwe wetten

Ontwikkelingen op het vlak van de digitale transformatie gaan snel en raken bijna alle disciplines van ons waterschap. Als waterschap hebben wij in dat kader ook in toenemende mate te maken met nieuwe juridische regels op het vlak van digitale dienstverlening, de communicatie met burgers en de veiligheid van diensten. Juridische en andere regels die wij als waterschappen moeten kennen en implementeren. De komende jaren worden er zo'n 16 met elkaar samenhangende nieuwe wetten ingevoerd, die de overheid sneller, slimmer en toegankelijker moet maken voor inwoners en bedrijven. Voor die implementatie zijn juristen nodig, maar ook veel andere disciplines. Om de digitale transformatie te laten slagen is het nodig dat alle disciplines die betrokken zijn bij deze ontwikkeling dit samen oppakken. Dat is geen eenvoudige opgave en impact heeft op de hele organisatie. Digitale transformatie resulteert in een andere inrichting van organisaties en processen en maakt ons wendbaarder en beter in staat om in te spelen op veranderingen die op ons afkomen. Tegelijkertijd lopen we grote risico's als we ons niet houden aan de groeiende juridische wet- en regelgeving.

Vandaar ook dat wij hier als WDDelta mee aan de slag gaan. We beginnen in 2021 met een impactanalyse om daarmee alle relevante wet- en regelgeving en betrokken disciplines binnen ons waterschap in beeld te brengen. De impactanalyse resulteert in een meerjarig Plan van Aanpak dat wij de komende jaren gaan uitvoeren. De uitvoering hiervan vraagt om extra middelen. Wij gaan ervan uit dat hiervoor in 2022 € 100.000 extra budget nodig is. Zodra de impactanalyse is afgerond hebben wij ook zicht op de extra benodigde middelen in meerjarig perspectief.

Duurzaamheidsambities

In de begroting hebben wij beperkt budget opgenomen voor onze duurzaamheidsambities. Het dagelijks bestuur heeft in het kader van de ombuigingsdiscussie bepaald dat zij de duurzaamheidsambities via een viertal sporen wil gaan realiseren. Daar worden de komende tijd concrete plannen voor gemaakt. Wij gaan ervan uit dat hiervoor in 2022 een budget van € 525.000 nodig zal zijn. In de begroting 2022-2025 zullen deze plannen nader worden uitgewerkt.

Versterking subsidiefunctie

We hebben de afgelopen jaren € 26,5 mln. aan subsidies binnengehaald met 1 subsidiecoördinator. De personele inzet van de subsidiecoördinator en die van de inzet op financieel en administratief vlak is momenteel te kwetsbaar. De eisen die aan de verantwoording van subsidieprojecten worden gesteld worden hoger en het risico dat wij daar niet aan kunnen voldoen, neemt toe. Er zijn veel fondsen beschikbaar de komende periode en het verweven hiervan is in de regel complex (veelal Europese fondsen). Investeren in uitbreiding van de subsidiefunctie verhoogt de kans op het binnenhalen van meer subsidie en verkleint de kwetsbaarheid in de financiële verantwoording. Het dagelijks bestuur wil investeren in het professionaliseren van de subsidiefunctie en hiervoor een budget van € 300.000 beschikbaar stellen. Doel is de organisatie

in staat te stellen meer subsidie binnen te halen, de organisatie meer subsidie-minded te maken, minder risico te lopen in de financiële verantwoording van subsidieprojecten en de kwetsbaarheid van de huidige werkwijze weg te nemen. Inzet is hierbij het juiste evenwicht te vinden in de inzet van eigen personele capaciteit en de inhuur van externe deskundigheid.

Gerealiseerde ombuiging taakstelling 2022

De zoekrichtingen resulteren voor de komende jaren nog niet direct in ombuigingen. Daardoor hebben wij gezocht naar een alternatieve invulling van de taakstelling voor 2022. Als dagelijks bestuur hebben wij besloten 50% van de taakstelling voor 2022 (50% van € 2,4 mln. is € 1,2 mln.) in te vullen met andere ombuigingsmaatregelen. Op basis van het jaarrekeningresultaat is gezocht naar mogelijkheden om in de begroting 2022 voor een aantal budgetten scherper aan de wind te gaan varen.

Dat kan ertoe leiden dat wij hierop eerder dan in voorgaande jaren een tekort zullen melden in de jaarrekening en minder toevoegen aan de egalisatiereserves. Voor Watersysteem zal de bezuiniging (€ 350.000) met name worden gezocht in de onderhoud watergangen en voor Waterketen (bedrag van € 350.000) in het onderhoud en de slibverwerking.

Waterveiligheid heeft minder budget en zal een bedrag van € 50.000 zien in te verdienen op externe inhuur. Omdat de werkelijke bijdrage aan GBLT in de regel lager uitvalt dan vooraf gevraagd, nemen wij daarvoor in de begroting structureel € 250.000 minder op. Tot slot verlagen wij het budget voor telefoonkosten structureel met € 200.000.

Niet te realiseren ombuigingen

Het onderzoek naar de zeven zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen heeft duidelijk gemaakt dat op deze onderwerpen voor de eerstkomende jaren (tot en met 2025) geen bezuinigingen mogelijk zijn. Na 2025 achten wij wel ombuigingen op de kapitaallasten (van WOM- en HWBP-projecten) mogelijk. De realisatie hiervan zullen wij de komende jaren nauwgezet blijven volgen. Hetzelfde geldt voor de kansen om door efficiënter te werken geld te besparen. Dit is en blijft een belangrijk aandachtspunt voor onze organisatie.

